

motiivi

3 / 2024

TURVALLISUUS

Aukeaako itäraja?

LUE MYÖS

**LAITTOMAT
POTKUT**

**NÄIN ANNAT
PALAUTETTA
OIKEIN**

**KUULUUKO
SEKSUAALISUUS
TYÖPAIKALLE?**

MANNEN.. KYYDISSÄ

Manne Mourujärvi ei malta eläköityä Lapin ainoalta lossilta.

Sivu 6 REHTI JA REILU

Manne Mourujärveä vievät eteenpäin Lapin ainoa lossi sekä rehellisyys ja ystävällisyys.



Sivu 16 TULLIN ARKI MULLISTUI

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan tyhjensi itärajan ja mylläsi tullityöntekijöiden kuviot. Mutta kuinka käy rajavartijoiden?



Sivu 37 NÄIN SOLMIT TYÖSOPIMUKSEN

Älä tee työtä ennen kuin olet sopinut ehdoista! JHL:n juristi kertoo, millainen on hyvä työsopimus ja miten se tehdään.



Puheenjohtajalta

Kesä jatkuu kunnes se loppuu, kirjoittaa Håkan Ekström.
SIVU 5

Huoli huomisesta

Ravitsemisala näyttää suuntaa vastuullisuudessa.
SIVU 12

Kokki kantaa vastuuta

Kirsi Mäkynen laittaa kasvisruoan linjaston ensimmäiseksi.
SIVU 15

Toisiaan täydentävät

Susanna ja Sari hymyilevät ja kiroilevat kirjastossa.
SIVU 20

Oikeus olla minä

Sumu Sointupuro on yleästi muunsukupuolinen.
SIVU 24

Tuulta kohti

Jean-Pierre Antonios on jousiammunnan mitalitoivo.
SIVU 28

Eeva sai oikeutta

Työnantaja irtisanoi Eevan laittomasti. JHL auttoi.
SIVU 30

Miten minulla meni?

Näin annat ja otat palautetta.
SIVU 34

Hehkuta seksuaalisuuttasi!

Ihmisyys kuuluu työpaikalle, kirjoittaa Mona Bling.
SIVU 36

Hyvästi, aikuiskoulutustuki

Leikkuri iski Petra Haapa-aron koulutusunelmiin.
SIVU 38

Alueelta **SIVU 40**

Ajassa **SIVU 42**

Happea luokkaan

Hassan Hilowle huoltaa Puistolan kiinteistöt.
SIVU 44

SVE Håll Koll

Bli förtroendeman!
SIDAN 45

SVE Mot elden

Kretsbrandchef Kai Enqvist släcker Närpes lågor.
SIDA 46

ENG Good to know

Join us in making wage theft a crime.
PAGE 49



Tervetuloa työväen- kirjastoon!

SIVU 20

Nämä vain
verkossa!

motiivilehti.fi



TOIMITTAJALTA

Vaikeinta aikuiselle?

OLLIKKALAN KOULU Salossa näytti, että pienillä ilmasto-
teoilla on suuri vaikutus. Siellä päätettiin järjestää jäte, valita vege ja hävittää hävikki. Vaikeinta lajittelu on koulun väen mukaan ollut aikuisille – he ovat tarvinneet samat kuvalliset ohjeet kuin lapsetkin.

Vastuullisuus on usein pieniä valintoja. Lihapullien sijaan kasvisruokaa. Lautaselle vain sen verran kuin syön. Maitotölkit sekajätteen sijaan kartonkien kierrätykseen. Helppoa, eikö totta? Vai onko?

Tämän lehden sivulla 13 muistutetaan, että kun vastuullisuus otetaan osaksi varhaiskasvatusta, ei valintojen tekeminen ole enää ehkä niin vaikeaa aikuisenakaan.

Ollikkalan koulussa koko yhteisö sitoutui matkalle kohti vastuullisempaa tulevaisuutta. Innostuneiden imussa mukaan tulivat nekin, joilta puuttui alkuun motivaatiota. Tämän tarinan voit lukea motiivilehti.fi-sivustolta.

Heidi Hänninen päätoimittaja

Lähes tuhat lähtee?

Sairaanhoidopiiri HUSin henkilöstö joutui keskelle massa-yyteitä.

Kuinka varhaiskasvattaja jaksaa?

Ammattilaiset kertovat, miten vireyksyys pysyy yllä.

Miten meidän käy?

Turvallisuudesta nipistetään niin vankiloissa kuin pelastuslaitoksilla.

Julkisten ja hyvinvointialojen liiton jäsenlehti / PL 101, 00531 Helsinki / puh. 010 77031 / motiivi-lehti@jhl.fi / motiivilehti.fi / Julkaisija Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry / Päätoimittaja Heidi Hänninen / Toimitussihteeri Samuli Launonen / Toimittaja Salla Hongisto / Tuotanto-AD Kati Ahonen / Taitto ja trafiikki Kati Ahonen / Sähköposti: etunimi.sukunimi@jhl.fi / Tuotantoyhteistyö, Kubo Oy: toimittaja Hanna Kangasniemi / Aikakausmedia ry:n jäsen / JHL:n yhdistysten kokousilmoitukset jhl.fi/ilmoita-kokous-koulutus-tapahtuma / Mediamyyni Saarsalo Oy, timo.lepisto@saarsalo.fi, puh. 044 534 9878 / ISSN 1795-7249 (printti) / ISSN 2341-8540 (verkkojulkaisu) / Paino PunaMusta, Forssa / Toimituksen tilaama tai sille tarjottu aineisto julkaistaan ehdolla, että aineistoa voidaan käyttää myös osana julkaisijan sähköisiä tai muita jakelukanavia. Lehti ei vastaa tilaamatta lähetettyjen kirjoitusten ja kuvien säilyttämisestä eikä palauttamisesta. Motiivi painetaan suomalaiselle paperille.



Seuraa meitä somessa!



JHL.FI



HAUTAA AJATUKSET KALLIISTA HENKIVAKUUTUKSESTA

Jäsenedulla säästät jopa satoja euroja

Epätietoisuus on huonoimpia syitä kuopata läheisten taloudellinen tulevaisuus. Tosiasiassa henkivakuutus maksaa vähemmän kuin luulet. JHLn jäsenenä saat Kalevasta merkittävästi edullisemman henkivakuutuksen 61 % alennuksella. Voit vakuuttaa myös puolisosasi yhteisellä pariturvalla – riittää, että toinen teistä on jäsen.



JHLn
jäsenedulla

8 569 vakuutettua henkeä

472 eur vuosittainen säästö ka.

ALENNUS

-61 %

ALENNUS

HYÖDYNNÄ
AINUTLAATUINEN
JÄSENETUSI »

www.kalevavakuutus.fi/jhl



På
svenska!

motiivilehti.fi/sv

Pitkä tie palkkatasa- arvoon

MAAMME HALLITUS on tänä vuonna heikentänyt rajusti kaikkein haavoittuvimpien asemaa. Työttömyysturvan kurjistaminen sekä asumistuen, lapsikorotuksen ja sairauspäivien leikkaukset kurittavat erityisesti pieni- ja keskituloisia. Samaan aikaan hallitus on keventänyt hyvätuloisten verotusta ja kiristänyt arvonlisäverotusta. Tämä heikentää suhteellisesti eniten kaikista pienituloisimpien tilannetta.

Lakko-oikeuden rajaaminen vie meitä kohti itäeurooppalaista mallia - ei pohjoismaista, vaikka elinkeinoelämä toista väittää. Useaa alaa uhkaa pula koulutetusta henkilöstöstä. Apua ei löydy ulkomailta, sillä Suomen maine on romahtanut.

Tähän kaikkeen haemme korjausta syksyllä käynnistyvällä ja keväällä kiihtyvällä työmarkkinakierroksella. Neuvotteluista on tulossa vaikeat. Työnantajapuoli luottaa hallituksen selkänojaan. Ehkä huoli kannatuksesta lähestyvissä alue- ja kuntavaaleissa kuitenkin tuo realismia hallituksessa istuvien päättäjien toimiin.

Kun julkisen puolen henkilöstö sai taitavasti neuvotellen hyvät palkankorotukset, äänekkäimmin älähtivät vapaan markkinatalouden kannattajat. Työntekijöistä on pulaa, ja kun jostain on pulaa, hinta nousee - markkinatalouden lakien mukaan. Tämä oli yksi askel kohti palkkatasa-arvoa, mutta kuljettavana on vielä pitkä tie. Lakisääteinen palkankorotuskatto estäisi matala-palkka-alojen työntekijöiden nousun palkkakuopasta. Sitä JHL ei hyväksy. ●

Håkan Ekström Puheenjohtaja



Suomen
kansainvälinen
maine on
romahtanut.



JHL mukanasasi

Sinä teet työtä, joka ansaitsee arvostusta. Arvostuksen pitää näkyä rahana kukkarossa ja jaksamisena työssä. JHL on ammattiliitto, joka työskentelee päivittäin sinun reilujen työehtojesi puolesta.

Liity liittoon!

JHL.FI

KUKA?

- Manne Mourujärvi, 66
- Työskentelee lossinhoitajana Finnferriesillä
- Asuu Mourujärven kylässä Posiolla



Manne Mourujärvi on ajanut Lapin ainoaa lossia 20 vuoden ajan. Työ on kauniine kesineen ja raskaine talvineen hänelle niin rakas, ettei eläkkeelle ole joutanut jäädä.

Teksti **Venla Seuri** Kuvat **Kaisa Sirén**



Aalto viepi

K

emijärven Räisälän lossirannassa valitsee myöhäisenä tiistaiaamuna hiljaisuus. Loma-aikaan ei kulje koulu-kyytejä, ja moni työmatkalainen on jo aiemmin aamulla ehtinyt lossin kyytiin. **Manne Mourujärvi** työskentelee lossinhoitajana Lapin ainoassa ja Suomen pohjoisimmassa lossissa. Työkokemusta lossilta on kertynyt 20 vuotta.

- Minä tiedän, milloin ihmiset kulkevat ja minne, Mourujärvi kertoo.

Kesäkaudella Räisälän lossia liikennöi ja talvisin jäätiestä vastaa lauttaliikenneyhtiö Finferries, Mourujärven työnantaja. Lossi sijaitsee 30 kilometrin päässä Kemijärven keskustasta. Kemijärvi on Itä-Lapin kunta, jonka maisemia koristavat kymmenet vaarat. Kemijoen keskusjärven koukeroinen vesi kiemurtelee läpi kaupungin asuinalueiden ja vierustaa tienvarsia.

Lossimatalla on mittaa 400 metriä ja kesto viitisen minuuttia. Se on monelle nopein reitti joko parin kilometrin päässä kohoavalle Suomutunturille tai päinvastaiseen suuntaan keskustaan.

Pitkiä työuria ja rehellisyyttä

Räisälässä on kolme vakituista työntekijää. Lisäksi joka kesä on kesäsijainen. He ajavat lossia kahdessa vuorossa, kuudesta kahteen ja kahdesta ilta-kymmeneen. Jos iltavuoroa seuraa aamuvuoro, Mourujärvi jää lossituvalle yöksi.

- Ilmapiiri on työmaalla tärkein, ja rehellisyys. Jos jätän satasen lossituvan pöydälle, se löytyy siitä seuraavanakin päivänä.

Kun lossitupaa oltiin uusimassa, Mourujärvi esitti toiveen höylähirsisestä tuvasta. Räisälän uusi lossitupa on tehty höylähirrestä.

- Eihän sellainen keltainen lautamökki sovi tänne. Tähän isoon ikkunaan piti hankkia myös tummenneet rullaverhot, jotta saa juhannuksen tienoilla nukkua, kun aurinko paistaa yötä päivää.

Lossilla matkustavat ihmiset, linnut, oravat ja jänikset.

Räisälässä riittää pitkiä työuria. Mourujärvi kertoo rovaniemeläisestä kollegastaan, joka työskenteli 68-vuotiaaksi ja ajoi päivittäin työmatkaa 260 kilometriä. Joskus kollega poimi työmatkalla käsin sankolisen mustikoita, kun oli lähtenyt kotoaan neljä tuntia ennen työvuoron alkua. Mourujärvikin olisi voinut jäädä jo eläkkeelle. Mutta kun ei ole vielä joutanut.

Vaijerilossilla on vaikea rantautua

Manne Mourujärvi syntyi Posiolla Mourujärven kylässä toukokuussa 1958. Siellä hän asuu yhä. Hän kouluttautui maanrakennuskoneen kuljettajaksi ja ajoi koneita viisitoista vuotta Lapissa ja Oulun seudulla, työskenteli laitosmiehenä terveyskeskuksessa ja suntiona kahdessa seurakunnassa. Rinnekoneen kuljettajan kurssi vei töihin Suomelle yhdeksäksi vuodeksi. Vuonna 2004 häntä pyydettiin lossille.

- Tunsivat minut ja tiesivät, että minulla on kokemusta koneista.

Räisälän lossi on vaijerivetoinen. Vaijerit tekevät ajamisesta helppoa, mutta rantautumisesta tuulella vaikeaa. Työntekijöiden tehtäviin kuuluu myös kaluston huolto ja ylläpito. Vaijeri vaihdetaan joka kevät ennen liikennekauden alkua. Mourujärvi on kahdessa vuosikymmenessä oppinut kuuntelemaan vaijerin rullaamista ja käsittelemään erilaisia vaijereita.

- Pehmeässä vaijerissa on parempi pito, mutta se kuluu nopeammin. Kovalla vaijerilla tuntuu kuin ajaisi kesärenkailla talvella. Jos starttaa koneen liian vauhdilla, jää hetkeksi lossirantaan sutimaan.

Toinen työ poromatkailussa

Lossin ajamisessa teknisellä osaamisella on paikkansa, mutta suurin osa työstä on Mourujärven mukaan asiakaspalvelua.

- Tämä saattaa näyttää tylsältä, mutta kahta samanlaista päivää ei ole. Aurinko paistaa nyt tuolta, aalto viepi näin ja ihmisten kanssa on hyvät välit.

Hänellä on periaate, että mitä vaikeammat kilvet autossa on, sitä tärkeämpää on mennä juttelemaan.

- En puhu englantia tai muita kieliä, mutta minulla on Facebook-kavereita 11 maassa. Nykyään on onneksi puhelimessa kielenkääntäjä.

Lapin ainoa lossi kulkee tarpeen mukaan Räisälän rannasta Suomutunturille ja takaisin.





(Vas.) Lossikuljettajan kopissa soi usein Lapin Radio. Oikealla Timo Tasala.

(Kesk.) Manne Mourujärvi tarkistaa lossin kannen alta hihnat, mahdolliset vuodot, moottorin öljyt ja jäähdytysnesteet.

Lossi on kutsulossi, eli se liikkuu tarpeen mukaan. Sillä kulkee autojen lisäksi pyöräilijöitä ja kävelijöitä, joskus jopa pitkänmatkanjuoksijoita. Vilkkainta on maanantaiaamuisin ja perjantai-iltapäivisin. Jos lähistöllä on esimerkiksi kalastuskilpailu, lossirantaan syntyy jonoa.

Myös heinäkuun loma-aika on ruuhkaisaa. Välillä on hiljaista, ja lossi kuljettajineen saattaa seisoa rannassa tunninkin.

Kyydissä ovat matkanneet myös linnut, oravat ja jänikset. Hirvi uimassa Kemijärvässä on tavallinen näky. Kerran ilta oli jo pimennyt, kun naapurissa asuva **Antti Oiva** näki lossista pois ajaessaan tuulilasien läpi vilahduksen karhusta.

- Aamulla tarkistimme jätökset ja karhu se oli, Mourujärvi kertoo.

Mourujärvi on eläinten ystävä. Hän tapasi nykyisen vaimonsa, saksalaisen **Christina Löther-Mourujärven** Suomutunturilla vuonna 2005. Nyt parisunnalla on yhteinen poromatkailutila.

- Minä olen juoksupoikana, kesytän ja koulutan porot ja ehtiessäni myös ajan poroja vieraiden iloksi.

Kotitalalle on kertynyt yhdeksän autoa, osa museokelpoisia, ja kaksi venettä. Eniten aikaa hän viettää vaimonsa ja porojen kanssa. Prinssi-porosta on tehty elokuvakin, *Ailo - Pienen poron suuri seikkailu*.

Kotipihasta lossirantaan on etäisyyttä 50 kilometriä. Se on Mourujärven mielestä mukavan lyhyt työmatka.

Teräsjään läpi voi nähdä kalojen uivan

Kemijärvi on Suomen voimakkaimmin säännöstelty luonnonjärvi. Talvella vedenpinta laskee 5-6 metriä. Lossi lasketaan talveksi rantaveden pohjassa oleviin telineisiin, jotka nousevat vedenpinnan laskun myötä kuivalle maalle. Todellinen koetinkivi on talvi, jolloin Räisälässä ajetaan jäätillä.

Räisälässä jäätienhoitajat ovat kehittäneet oman tavan tehdä jäätä kantavaa ja estää kelirikkoja: Jään päälle ei laiteta vettä, vaan annetaan luonnon ja Lapin kiristyvän pakkasen hoitaa homma. Jäähpumpua käytetään ainoastaan jäätien rannoissa.

- Pumpattu jää on puolta heikompaa kuin teräsjää. Siitä tulee helposti sohjoa.

1958

Syntyi Posiolla.

1990

Aloitti rinnekoneen kuljettajana Suomu-tunturilla.

2004

Sai syntymäpäivänään lossikatsastuksesta puhtaat paperit.

2005

Tapasi saksalaisen Christinan keväisessä tunturissa.

Vesa Kuvaja (vas.) asuu Räisälässä. Hän käyttää kesäkaudella lossia ja talvisin jäätietä lähes päivittäin.



Lossiliikenne Suomessa

SUOMEN LAUTTALIIKENNE -

Finferries on kokonaan Suomen valtion omistuksessa oleva toimija, joka hoitaa yhteysalus- ja lauttaliikennettä yli 40 reitillä Suomessa.

Veden ylitysmatkat vaihtelevat Houtskarın Kivimon 169 metristä Korppoon ja Houtskarın 9,5 kilometrin merimatkaan.

Suurin osa reiteistä hoidetaan losseilla, joissa vaijeri kulkee rannalta toiselle ja lossi liikkuu pyörivän vaijerin mukana. Lisäksi käytössä on vapaasti ohjattavia, isoja lautta-aluksia sekä pieniä yhteysaluksia.

Finferriesin alukset kuljettavat vuosittain yli 4 miljoonaa ajoneuvoa ja 10 miljoonaa matkustajaa. Aluksilla kulkeminen on ilmaista lukuun ottamatta ainoastaan kesäkautena auki olevaa Houtskari-Iniö-reittiä, joka on maksullinen.

Aikoinaan jäätietäkin on Räisälässä tehty pumpaamalla. Sinne sijoittuu myös Mourujärven työuran dramaattisin hetki, kun hän käveli jäätymässä olevaa tietä pitkin työkaverinsa kanssa. Pian pumpua kantava työkaveri huudahti sadatellen: ”Perkele, meni kohvasta läpi”. Kohvajää on jäätynyttä sohjoa. Sitten jää petti monen metrin alueelta ja työkaveri vajosi veteen pumpun kanssa.

- Hän sanoi, että tajusi päästä pumpusta irti vasta kun tuli pimeää.

Onneksi veden virtaus ei ollut kova. Työkaveri nousi pintaan samasta aukosta, mistä oli jäihin vajonnutkin. Mourujärvi sai hänet pelastettua lossituvan lämpimään suihkuun.

Talvella on usein pimeää ja kylmää. Lossin väki pitää jäätien puhtaana traktorin, mönkijän tai kolan voimin. Jään paksuutta ja kuntoa he tarkkailevat jatkuvasti jäätiesäädöksiä seuraten. Mutta jotain ihmeellistäkin talvessa on.

- Jos maaliskuussa teräsjään pinta on lumeton ja jälle polvistuu, voi nähdä kalojen uivan.

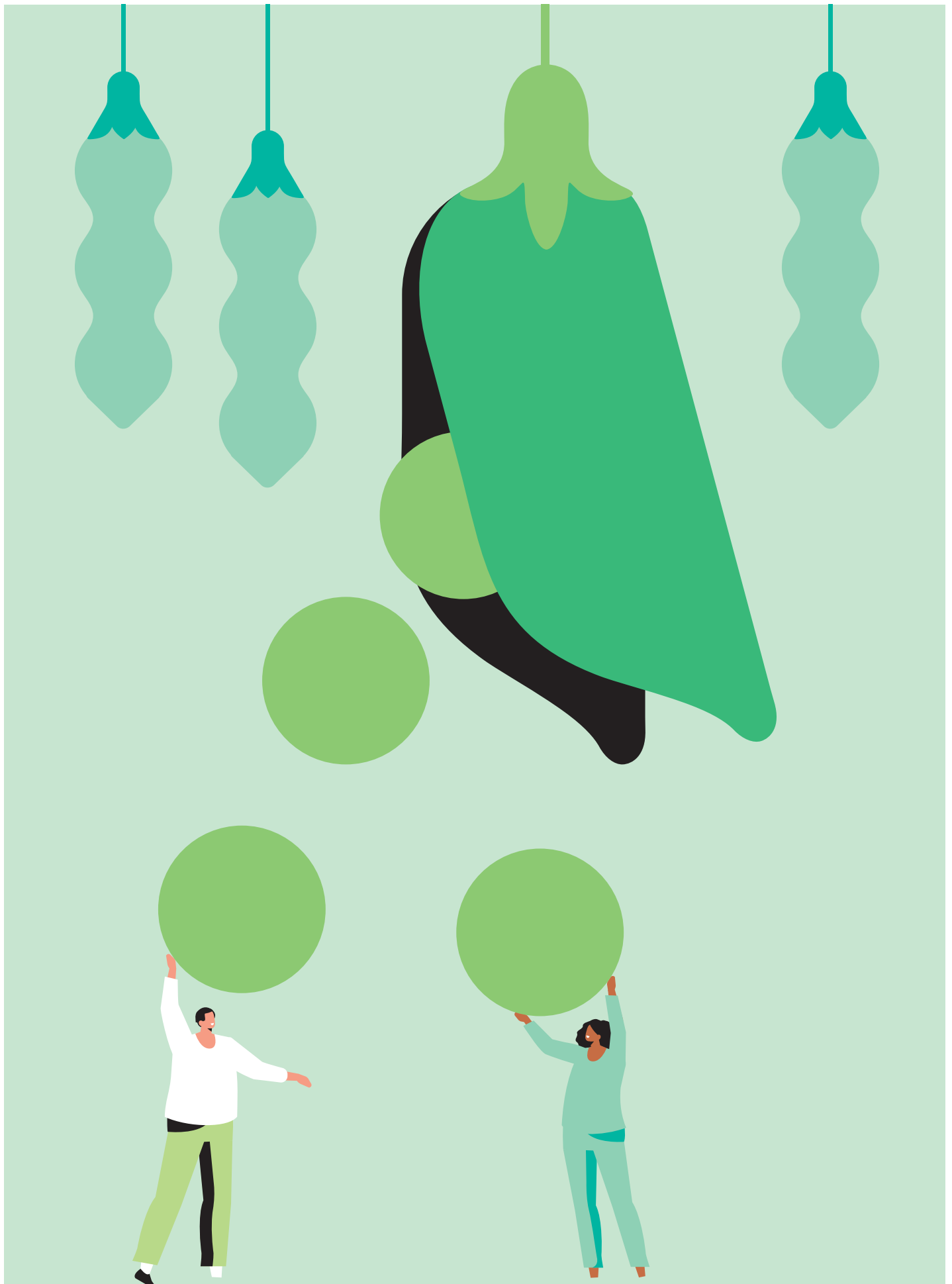
- Minä tiedän,
milloin ihmiset
kulkevat ja minne.

2018

Mourujärven Prinssi-poro on Ailo-elokuvan tähtenä.

2024

Täyttää 66 vuotta; ollut 20 vuotta Räisälän lossin palveluksessa.



Vastuullisuus on yhteinen asia

Ravitsemisala näyttää esimerkkiä vastuullisuudessa. Se tarkoittaa enemmän kasviksia ja vähemmän hävikkiä, mutta myös syrjäytymisen torjumista.

Teksti **Hanna Kangasniemi**

Millaisen hiilijalanjäljen jätän syödessäni nautanlihapihvejä tai kumotessani kasvikset jätesankoon? Näitä kysymyksiä nuoret pääsivät puntaroimaan, kun Tuusulan kouluissa kiersi Vastuullinen pop up -ravintola. Kampanja oli osa nuorten vastuullisuuskasvatusta. Koululaiset saivat koota omat kasvispurilaisensa ja pohtia valintojensa ekologisia seurauksia.

- Vaikka ravitsemisalalla vastuullisuus on jo luonnollinen osa kaikkea tekemistä, asian omaksumisen pitää lähteä jo lasten kasvatuksesta, sanoo **Kirsi Hanski**. Hän on Tuusulan kunnan ruokapalvelupäällikkö ja Ammattikeittiöosaajat ry:n puheenjohtaja.

Ilmastonmuutos on yksi suurimmista tekijöistä, jotka ovat kasvattaneet vastuullisuuden merkitystä arjessamme. Ammattikeittiöosaajat ry:n toiminnanjohtaja **Marjut Huhtala** kertoo, että vastuullisuus konkretisoituu ravitsemisalalla erityisesti ekologisuudessa. Vastuullisuus vaikuttaa muun muassa ruokalistasuunnitteluun, raaka-aineiden valintaan, elintarvikehankintoihin ja ruokahävikin hallintaan.

Vastuullisuus ulottuu kuitenkin muuhunkin tekemiseen. Kulttuurinen vastuullisuus tarkoittaa kestävien toimintatapojen kehittämistä. Sosiaalinen vastuullisuus taas merkitsee, että huomioidaan ja tuetaan ihmisten tarpeita, oikeuksia ja hyvinvointia. Lisäksi kaikkeen vaikuttaa taloudellinen vastuullisuus. Joskus vastuullisuuden osa-alueet saattavat olla ristiriidassakin, jos esimerkiksi talouden priorisointi estää ekologiset valinnat.

Vastuullisuus kuuluu kaikille

Ravitsemisala on vastuullisuusajattelun edelläkävijöitä, mutta ravitsemisalallakaan ei vastuuta voi säilyttää yksin ruokapalveluille. Kirsi Hanski muistut-

taa, että sen on oltava osa kaikkea toimintaa kunnan budjetoinnista ruoan kuljetuksiin.

- Vastuullisuus ei voi olla sitä, että koulut vain pyytävät toimittamaan useammin kasvisruokaa. Jos oppilaat eivät ole sisäistäneet kasvisruuan syömisen merkitystä ja hävikin ilmastovaikutusta, kasvikset päätyvät liian helposti jätesankoon, Hanski sanoo.

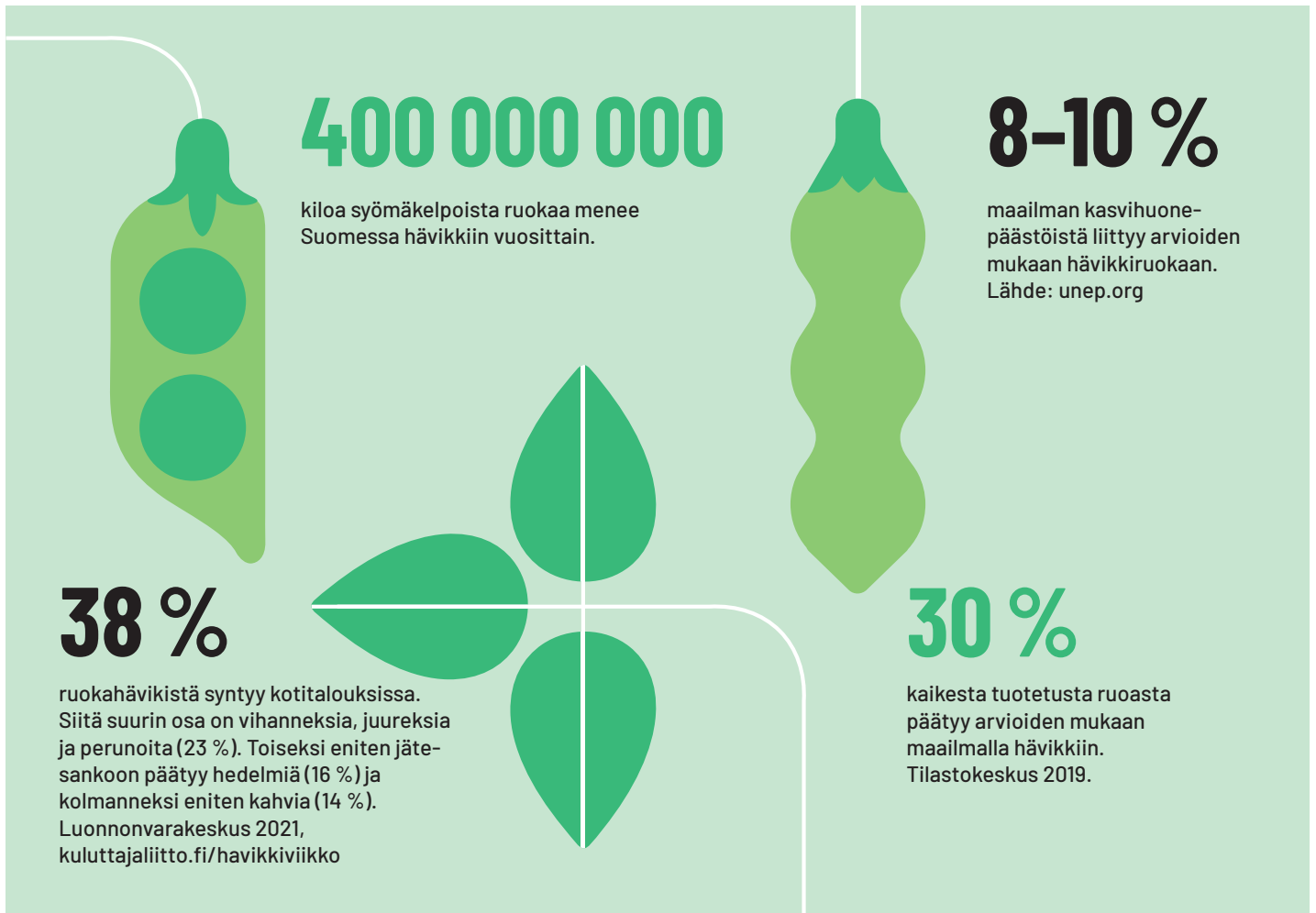
Kun vastuullisuuteen osallistetaan myös asiakkaat, sen toteutuminen on todennäköisempää. Se vaatii työtä kaikilla tasoilla.

Tuusulassa vastuullisuuskasvatus on otettu osaksi varhaiskasvatusta, ja päiväkodeilla on ruokakasvatuksesta vastaavat henkilöt. Kun jo lapset sisäistävät vastuullisen ajattelun, ruokalistat on helppo tukea valintoja.

- Ravitsemuksellista ja ekologista vastuullisuutta on sekin, että ihmiset oppivat syömään sen verran kuin on tarve, Hanski kuvailee.

Marjut Huhtalan mukaan konkreettisin iso muutos on, että kasvisruoka ei nykyään ole enää erityisruokavaliota, vaan se on normalisoitunut 10-15 vuodessa yhdeksi vaihtoehdoksi.

Vastuullisen ajattelun pitää olla osa jo varhaiskasvatusta.



Sosiaalisen vastuullisuuden edelläkävijä

Myös sosiaalinen vastuullisuus on ravitsemisalalla arkea. Kirsi Hanski kertoo tästä esimerkin.

Tuusulassa nuorisotyöntekijä kertoi, että koulussa on yksinäisiä nuoria. Nyt ruokapalvelun työntekijät käyvät jututtamassa päivittäin näitä nuoria. Näin nuori näkee, että ympärillä on hyväntahtoisia ihmisiä, jotka välittävät.

Joskus yksi vastuullinen teko johtaa toiseen.

- Kun 1100 oppilaan koulusta jää helposti ylijäämäruokaa, aloimme järjestää mummoille ja papoille kouluun hävikkiruokatarjoiluja. Ruoka on heille ilmaista. He maksavat vain omakustannushinnan leipätarpeista ja tiskeistä, Hanski kertoo.

Ruokailusta muodostui päivän kohokohta. Senioriruokailijat viihtyivät koulussa niin hyvin, etteivät olisi malttaneet lähteä kotiin. Tästä yhteisökoordinaattorit keksivät järjestää ”tarinatupia”, jonne saattoi ruokailun jälkeen kokoontua keskustelemaan tai seuraamaan järjestettyä ohjelmaa.

Sosiaalinen vastuullisuus näkyy myös ruokapalveluiden työllistämistoimissa.

- Ruokapalvelut työllistävät vaikeasti työllistettäviä tai osatyökykyisiä. Osallistumme myös maahanmuuttajien kotouttamiseen, Huhtala sanoo.

Vastuullisuus vaatii suunnitelmallisuutta

Tuusulassa vastuullisuus on osa kunnan strategiaa, jota ruokapalvelut ovat edelläkävijöinä toteuttaneet. Tuusula on saanut tukea alan kehityshankkeelta, johon otti osaa kymmenen eri kunnan ruokapalvelua. Vastuulliset ruokapalvelut -kehitysohjelman tuloksena syntyi malli, jonka avulla muutkin ruokapalvelut voivat nyt arvioida ja kehittää omaa vastuullisuustyötään omaehtoisesti.

- Meillä tehtiin systemaattinen itsearvio, oma strategia ja vastuullisuussuunnitelma välitavoitteineen. Tärkeää on myös viestiä hyvin kaikista kaikille asianosaisille ja ottaa mukaan niin päättäjät kuin asiakkaatkin, Hanski kuvailee.

Hän itse on käynyt muun muassa puhumassa kasvatus- ja sivistyslautakunnalle vastuullisuuskasvatuksesta.

Sekä Hanski että Huhtala toivovat, että ihmiset havahtuisivat siihen, että vastuullisuusasioissa ollaan samassa veneessä. Ja että ehkä sen myötä myös yhteistyö lisääntyisi. Molemmat uskovat, että vain yhdessä asioita saadaan eteenpäin.

*Vastuulliset ruokapalvelut -ohjelma:
sakky.fi/fi/vastuullinen-ruokapalvelu*

Kierrätyksen mestariluokalla

Kurikkalainen Kirsi Mäkynen on palkittu kokki, jonka työpaikalla vastuulliset toimintatavat ovat arkea.

Teksti **Hanna Kangasniemi** Kuva **Krista Luoma**

KUKA?

- Kirsi Mäkynen, 54
- Kokki
- Kurikan Kampus, Kurikan kaupungin puhtaus- ja ruokapalvelut

Kasvisruokaa on hyvin tarjolla

TOTTA: Aiemmin kasvisruoka oli erikseen tilattava erikoisruokavalio. Nykyään se on ensimmäinen vaihtoehto linjastomme kahdesta ruuasta.

Jätteiden lajittelu on vaikeaa

TARUA: Lajittelusta tulee nopeasti rutiini, ja se avaa silmät vaikkapa pakkausmuovin määrälle. Lopetimme myös tarjottimien käytön, koska niiden pesu vie paljon vettä ja energiaa.

Vastuullisuus tuo iloa

TOTTA: On palkitsevaa nähdä, kuinka sekajätteen määrä vähenee ja kasvisruuan suosio kasvaa. Suurkeittiöiden Kasvis pro -koulutuksessa inspiroiduimme testaamalla kasvisruokia ja vaihtamalla reseptejä kollegoiden kesken. On myös hienoa, miten nuoret asiakkaamme omaksuvat vastuullisia käytäntöjä.

Hävikkiä ei voi estää

TARUA: Vielä kymmenen vuotta sitten biojätettä oli järkyttävän paljon. Nykyään olemme innokkaita hävikkiruuan hyödyntäjiä: yli jääneestä perunamuusista teemme rieskoja. Ylimääräiset annokset myymme Resque-sovelluksella, ja loput annamme seurakunnille.

Lähirooka on vastuullista

TOTTA: Lähirookaa suosimalla tuemme paikallisia yrittäjiä ja vähennämme kuljetuksen aiheuttamaa ilmastokuormitusta. Nyt kokeilussa on kurikkalainen herneproteiini. Riisin tilalla käytämme yhä enemmän kotimaista ateriakauraa.

Tullitarkastaja Sanna Metsämuuronen
kaipaa aikaa, kun Vaalimaan tulli- ja
raja-asemalla hurisi autoja ja kuului
puheensorinaa.

ITÄRAJALTA EI MITÄÄN UUTTA



Itärajalla oli koko kesän autiota. Raja oli kiinni, eikä tulijoita ollut massoiksi, kuten keväällä pelättiin. Tullin ja Rajavartiolaitoksen työntekijät toivovat rajan avaamista, mutta odotukset eivät ole korkealla.

Teksti **Salla Hongisto** Kuvat **Ari Nakari**



i auto- ja rekkajonoja. Ei hupi- tai työmatkoja. Ei tankkausmatkoja, luksus-tuotteiden viemistä Venäjälle tai puutavaran tuontia Suomeen. Ei huumeiden ja viinan salakuljetusyrityksiä.

Vaalimaan tulli- ja raja-asema seisoo autiona. Tunnelma kesäkuun puolivälissä on kuin **Stephen Kingin** pienoistoromaanissa *Langolierit*, jossa lentokone on päätnyt aikarepeämän kautta aavemaiseen toiseen aikaan. Siellä ei enää ole ihmisiä.

Vielä 2010-luvun alussa rekkajonot tukkivat tiet kymmenien kilometrien matkalta ennen rajaa. Venäjän Krimin miehitys 2014, koronapandemia ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ovat asteittain tyrehdyttäneet liikenteen Kaakkois-Suomen rajalla.

Vaalimaata valvotaan kellon ympäri, mutta muuten työntekijöitä ei asemalla tarvita. Tullitarkastaja **Sanna Metsämuuronen** on tullut paikalle Motiivin pyynnöstä.

Hän haluaisi tarkastaa raskaan liikenteen kuljetuksia ja kuskien papereita niin kuin ennen, mutta päivät kuluvat etänä paperitöissä tai työparin kanssa laitonta tavaraa tullivarastoilta hävittäessä.

- Tympäisee. Sitä haluaisi tehdä niitä hommia, joihin on tullut, Metsämuuronen huokaa.

- Työkavereitakin olisi kiva nähdä useammin.

Lomautukset vältettiin

Loppuvuosi 2023 oli itärajan tullissa vaikea. Valtioneuvosto sulki ja avasi rajaa tiuhaan marraskuusta alkaen, kunnes laitto sen kokonaan kiinni joulukuun puolivälissä.

Syynä sulkutoimille oli Venäjän järjestämä välineellistetty maahantulo. Välineellistäminen tarkoittaa, että toinen valtio järjestää laajamittaista maahantuloa, tässä tapauksessa turvapaikanhakijoita itärajalle.

– Kukaan ei odota enää mitään.

Noin 350 tullilaista menetti normityönsä, mutta työnantaja vältti lomautukset komennuksilla sekä korvaavilla työtehtävillä, joita voi tehdä etänä.

Pari sataa työntekijää lähti Nuijamaalta, Vaalimaalta ja Imatralta vuoroissa muutamien päivien komennuksille länsi- ja etelärajalle. Uutta työtä löytyi muun muassa EU:n asettamien pakotteiden valvonnasta erityisesti Helsingin ja Kotka-Haminan satamista.

Venäjälle ei esimerkiksi saa viedä mitään, mitä voitaisiin käyttää sotateollisuuden välineenä.

Lähtö muualla sijaitseviin meri-, lento- tai postitulleihin tuli työntekijöille turhan kovalla vauhdilla.

- Ihmiset suunnittelevat elämänsä lasten päiväkotihakuineen kolmen viikon vuorolistojen mukaan. Osa sai lomalta palatessaan tietää, että pitäisikin olla Helsingissä, Tulliliiton puheenjohtaja **Jari Ylönen** kertoo.

Meritullin tullipäällikkö **Pekka Äijälä** ymmärtää, ettei lähteminen ollut helppoa, mutta kiire oli. Työvuorolistojen tekijät olivat kovilla, kun varauduttiin kaikkeen.

- Milloin rajaa suljettiin ja avattiin ja taas suljettiin päivän päästä. Me emme voineet kuin reagoida, ennakkotietoa Valtioneuvostolta ei saatu.

Tulliliitto olisi halunnut komennuksille edes viikon varoaikaa. Silloin työntekijät olisivat saaneet aikaa laittaa elämänsä järjestykseen. Silti puheenjohtaja Ylönen on tyytyväinen, että töitä riitti kaikille.

Maastorajalla rauhallista

Osa vältti komennukset elämäntilanteen takia. Sanna Metsämuuronen kohdalla työnantaja jousti.

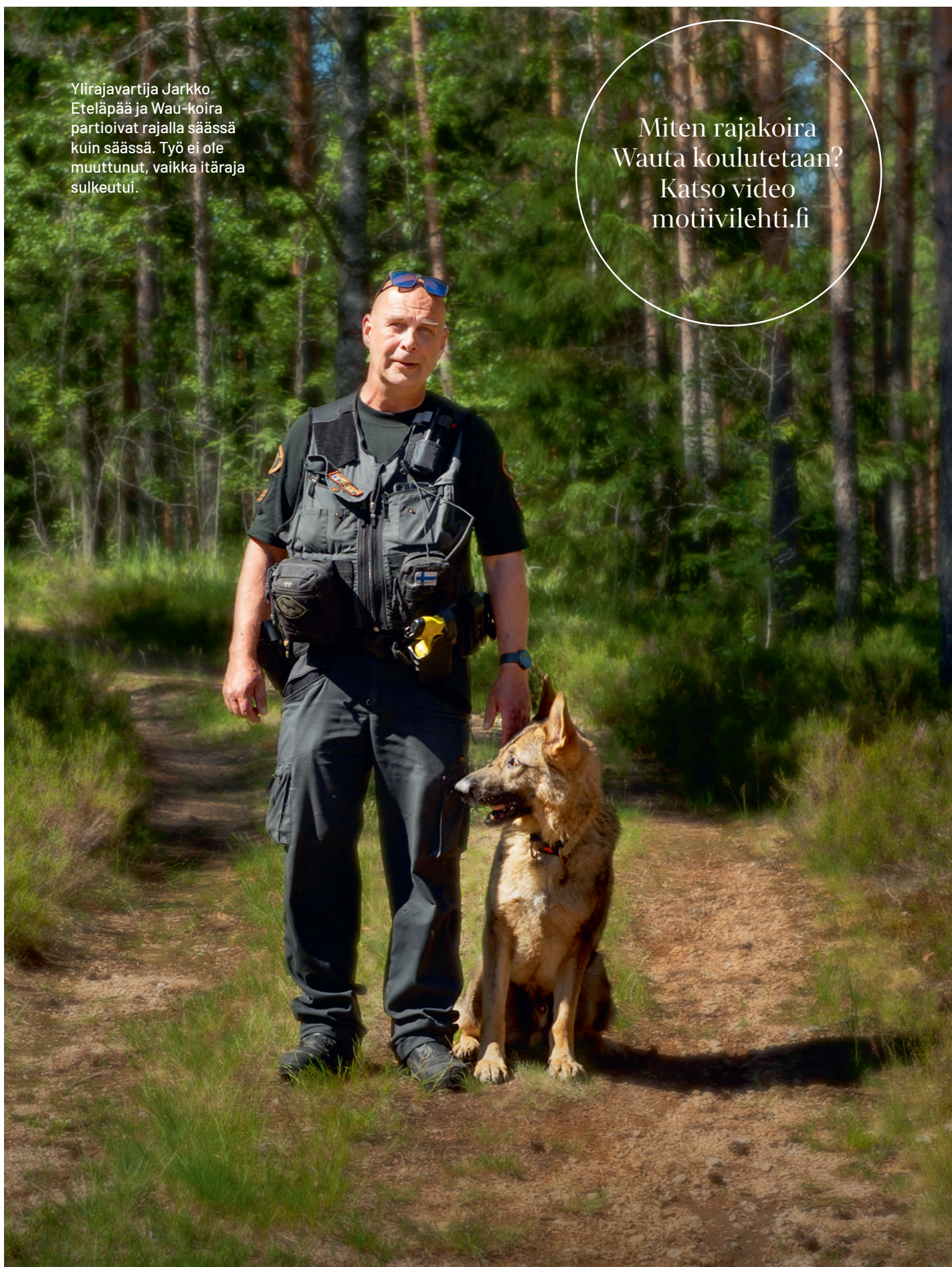
- En olisi saanut koiriani minnekään ja poissa ollessani kotitalon putket olisivat ehtineet jäätyä.

Metsämuuronen on yrittänyt käyttää avautuneen aikaikkunan järkevästi. Nyt on siivottu tulliaseman varastot, mihin autojonojen aikana ei ollut aikaa.

Tulli on myös kouluttanut väkeään kattavasti. Metsämuuronen on lisäkouluttautunut muun muassa voimankäytössä, ajoneuvon hallinnassa ja etälamauttimen käytössä.

Ylirajavartija Jarkko
Eteläpää ja Wau-koira
partioivat rajalla säässä
kuin säässä. Työ ei ole
muuttunut, vaikka itäraja
sulkeutui.

Miten rajakoira
Wautta koulutetaan?
Katso video
motiivilehti.fi





Ennen junavaunut toivat puutavaraa Suomeen jonoissa. Nyt vaunuja seisoo tyhjänpanttina Imatralla.

Vaalimaan tulli- ja raja-asemalta on noin kilometri matkaa rajavartioasemalle. Sieltä rajavartijat suuntaavat maastoon - metsään, pellolle, pusikkoon - tarkastamaan rajan koskemattomuutta.

Tavallisesti Suomen rajoilla Tulli tarkastaa tavarat ja Rajavartiolaitos eli Raja ihmiset. Vaalimaalla Tulli hoitaa kuitenkin raskaan liikenteen passintarkastukset ja Raja henkilöliikenteen tavaroineen. Maastorajaa valvoo aina rajavartija, niin myös täällä.

- Toistaiseksi rajalla on ollut hyvin rauhallista, vain muutamia ylitysyrityksiä. Mutta kaikkeen on varauduttu, kuten viranomaisen kuuluu, ylijaravartija **Jarkko Eteläpää** kertoo.

Rajavartiolaitos on tehostanut valvontaa rajan sulkemisen takia, kertoo komentaja **Kimmo Ahvonen** Rajavartiolaitoksen esikunnasta. Eteläpään työ ei silti ole muuttunut. Hän kävelee yhä koiran ja partioparin kanssa rajalla laittomien maahantulijoiden varalta.

- Jos vaikka turisti eksyy rajavyöhykkeelle, sakot tulee.

Rajavartijat muodostavat valtionhallinnolle reaaliaikaisia tilannekuvia rajan tilanteesta muun muassa

kenttähavaintojen, lämpökameroiden ja droonien avulla. Tiedustelu on muiden hommaa.

Rajan avautumista valmistellaan

Elokuussa raja on yhä kiinni. Pelättyä turvapaikanhakijamassoja ei ole vielääkään tullut.

- Me ollaan jo totuttu tähän välitilaan. Kukaan ei odota enää mitään, tullitarkastaja Sanna Metsämuuronen sanoo.

Tulli valmistautuu kuitenkin kaikkiin vaihtoehtoihin.

- Yritämme ennakoida vaihtoehtoisia skenaarioita, jotta viimesykyinen kiire vältettäisiin, kertoo tullipäällikkö Pekka Äijälä.

Rajavartijoilla sen sijaan on uutta säpinää. Eduskunta hyväksyi kiistellyn ”käännytyslain” kiireellisenä heinäkuussa.

- Koulutukset lain toimeenpanoa varten ovat käynnissä. Tuli myös hyvä mieli, että yksittäisen rajavartijan juridinen vastuu poistui laista, ylijaravartija Jarkko Eteläpää kiittää.

Eteläpää viittaa tapauksiin, joissa esimerkiksi

– Jos turisti eksyy rajavyöhykkeelle, sakot tulee.

EU-tuomioistuimien tuomitsi Suomen väärästä palauttamisesta. Uusi laki sallii ihmisen palauttamisen ilman turvapaikanhakumenettelyä, jolloin palautettu ei myöskään voi valittaa prosessista. Laki on ristiriidassa monien kansainvälisten ihmisoikeussopimusten kanssa.

- Totta kai arviointi on ihan perustyötämme, mutta jos ihmisiä on kerralla kymmeniä tai satoja, havainnointi vaikeutuu. Tuntuu kohtuuttomalta, että yksittäinen rajavartija saisi virheestä sanktioita, Eteläpää täsmentää.

Rajaturvallisuusunioni RTU ja ammattiliitto JHL ajoivat ”käännytyslakiin” kirjausta, että yksittäiselle rajavartijalle ei saisi tulla rikosoikeudellisia seuraamuksia palautuksista. Lopulta perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan yksittäinen rajavartija ei ole rikosoikeudellisessa vastuussa.

- Luotan suomalaisen oikeusvaltion: jos tällaista luvataan, se pidetään ja vastuu menee lainsäätäjille, RTU:n puheenjohtaja **Erkki Hirvonsalo** sanoo.

Motiivin mennessä painoon raja on edelleen kiinni. Hirvonsalo arvioi, että rajavartioiden koulutusten puolesta syys-lokakuussa voisi olla mahdollista kokeilla rajan avaamista joillain asemilla.

Mitä tapahtuu seuraavaksi? Se ei ole julkista tietoa, sanoo Rajavalvonta- ja valmiusyksikön päällikkö **Jussi Napola** Rajavartiolaikokselta. Sisäministeri **Mari Rantanen** (ps.) ei antanut Motiiville haastattelua.

Kukaan rajalla työskentelevistä ei oleta, että raja avautuisi pian - ainakaan kokonaan. Ja aina on mahdollista, että Venäjä alkaa siirtää ihmisiä uudestaan rajalle.

- Käytäntö näyttää, onko uudesta laista mihinkään, Hirvonsalo summaa.

Pysähtyneisyys jää itärajalle.

Tulliliitto ja Rajaturvallisuusunioni ovat JHL:n yhteisöjäsenliittoja.



Rajavyöhyke on maalla enintään kolmen kilometrin levyinen alue tavallista suomalaista maisemaa: metsää, puskaa, peltoa. Merialueella rajavyöhyke on enintään neljä kilometriä. Rajavyöhyke suojaa rajaa ja on vain Venäjän vastaisella rajalla.

Näin raja tyrehtyi

VIELÄ 2010-LUVUN alussa rekat pakkautuivat itärajalla kymmenien kilometrien jonoiksi. Vaalimaalle avattiin 2017 laaja rekkaparkki ruuhkien purkamiseksi, mutta rekka-liikenne oli jo alkanut ehtyä.

Venäjän Krimin-miehitys 2014 aloitti EU:n kauppapakotteet. Koronapandemian aikana matkustajaliikennettä rajoitettiin. Venäjän hyökkäys Ukrainaan 2022 tyrehtytti rajaliikenteen. Valtioneuvosto sulki rajan kokonaan joulukuussa 2023.

Vuonna 2021 rautateitse saapui Venäjältä noin 6,7 miljoonaa tonnia tavaraa, pääasiassa raakapuuta ja kemikaaleja. Tällä hetkellä tavaraa, kuten lannoitteita, tulee hyvin vähän Vainikkalan kautta. Keväällä Venäjälle vietiin pakotteiden ulkopuolista tavaraa satamien kautta, nyt sekin on hiljentynyt. Henkilöliikenne on pysähtynyt kokonaan.

KUKA?

- Susanna Tiainen, 53
- Asuu Vantaalla
- JHL-aktiivi
- Harrastaa käsitöitä, lukemista, elokuvia, pilatesta ja zumbaa

KUKA?

- Sari Antikainen, 55
- Asuu Helsingissä
- Vapaa-ajallaan lukee ja juoksee



Kiroilevat kirjastotädit

Yhden heikkous on toisen vahvuus. Siksi Helsingin työväenopiston kirjastossa tulijaa tervehtii aina hymyilevä kaksikko.

Teksti **Päivi Tolonen** Kuva **Johanna Turusenaho**

Helsingin työväenopiston kirjastossa on tasan kaksi työntekijää, kirjastonhoitaja **Susanna Tiainen** ja kirjastovirkailija **Sari Antikainen**. He viettävät päivät tiivistä vierekkäin.

- Susanna on leppoisa ja rauhallinen. Jos eteen tulee ongelma, minä stressaan, miten se saataisiin äkkiä ratkaistuksi. Susanna rauhoittelee, että kyllä tämä tästä, sanoo Antikainen.

Äkkipikainen Antikainen ja rauhallinen Tiainen täydentävät toisiaan. Huumoriakin löytyy. Monesti heidän ei tarvitse kuin katsoa toisiinsa, niin he jo ymmärtävät vitsin juonen.

Työtoveruus syveni ystävyudeksi pari vuotta sitten työmatkalla Irlannissa. Siellä heillä oli aikaa jutella kaikenlaista lapsuuden kokemuksista lähtien.

MIKSI LUOTAT TYÖKAVERIISI?

- **Sari:** Tiedän, ettei Susanna koskaan petä ja jätä.
- **Susanna:** Tiedän, että hommat tulevat aina hoidetuksi.

MISSÄ TYÖKAVERISI ON ERITYISEN TAITAVA?

- **Sari:** Kädentöissä – kirjojen muovituksessa, käsitöissä ja kokkauksessa.
- **Susanna:** Kirjoittamisessa. Sari tuottaa helposti tieteellistä ja ammattimaista tekstiä.

MITÄ ARVOSTATTE TOISSISANNE?

- **Sari:** Ideointikykyä.
- **Susanna:** Käytännön-läheistä otetta työhön.

MIKÄ TOISESSA ÄRSYTTÄÄ?

- **Sari:** En ärsyynny Susannaan koskaan.
- **Susanna:** Sari sanoo, että tee tuo, mutta ennen kuin ehdin edes aloittaa, hän on sen jo tehnyt.

MINKÄ OMINAISUUDEN HALUAISITTE TOISILTANNE?

- **Sari:** Kärsivällisyyden.
- **Susanna:** Kyvyn tarttua nopeammin asioihin – ja urheiluhulluuden. Susanna esimerkiksi juoksee säännöllisesti. Minä en voisi kuvitella juoksevani kuin metroom.

MILLOIN TYÖKAVERISI SAA SINUT NAURAMAAN?

- **Sari:** Susanna oivaltaa tilannekomikkaa mainiosti. Katsomme toisiamme ja alamme nauraa.
- **Susanna:** Nauran, kun Sari kiroilee oikeassa kohdassa. On yleinen totuus, että kirjastotädit kiroilevat niin, että nuttura tutisee!

MIKÄ TOISESSA YLLÄTTÄÄ?

- **Sari:** Nopeus. Yhtäkkiä palautushylly on tyhjä ja kirjat paikoillaan.
- **Susanna:** Huumorintaju. Aluksi ajattelin, että Sari on hirveä tosikko, mutta loppujen lopuksi olemme nauraneet kippurassa monille asioille.

MITÄ HALUAISITTE PYYTÄÄ ANTEEKSI TOISILTANNE?

- **Sari:** Kun olen omissa ajatuksissani, saatan olla äksy ja töksäyttää jotakin ajattelematta. Sitä tapahtuu noin viisi kertaa viikossa.
- **Susanna:** Että käynnistymisessäni kestää hieman aikaa.

MIKSI OLETTE YHDESSÄ VAHVOJA?

- **Sari:** Täydennämme toisiamme.
- **Susanna:** Toisen vahvuudet ovat omia heikkouksia.

MITÄ TOIVOTTE TOISILLENNE?

- **Sari:** Että Susanna pääsisi mahdollisimman usein mökille uimaan. Mökki on Susannalle tärkeä stressinpoistaja ja spontaaniuden paikka.
- **Susanna:** Että Sari saa toisenkin, siis teologian gradunsa tehtyä.



SYRJITTU EI LUOVUTA

Sumu Sointupuro tietää, että työelämässä jaksaa vain, kun saa olla oma itsensä. Sen puolesta kannattaa taistella.

Teksti **Hanna Kangasniemi** Kuvat **Susanna Lyly**



KUKA?

- Sumu
Sointupuro, 24
- Instagram-
vaikuttaja tilillä
@meikkinalle,
jossa toimii
kehopositivi-
suuden ja yhden-
vertaisuuden
lähettiläänä
- Opiskelija,
taloushallinnon
merkonomi
- Asuu
Tampereella

A

la-asteella se alkoi. **Sumu Sointupuron** oli kypsytävä nopeassa tahdissa maailmaan, jossa ei tullut hyväksytyksi sellaisena kuin oikeasti on. Maailmaan, joka reagoi erilaisuuteen väkivallalla ja kiusaamisella.

- Erotuin porukasta jo lapsena. Olin onneksi saanut kuitenkin rakentaa identiteettini kotini turvallisessa ympäristössä. Kun heti koulun alettua jouduin nopeasti

muiden lasten ja jopa opettajien kiusaamaksi, identiteettini oli jo sen verran vahva, ettei sitä murrettu hetkessä, Sointupuro kertoo.

Sointupuro kasvoi perhepiirissä, jossa jokaista kannustettiin olemaan oma itsensä. Tämä antoi voimaa taistella ja etsiä ratkaisuja kiusaamiseen. Hän huomasi myös nopeasti, että ei ollut ainoa kiusattu.

- Tiesin, että joukossa on voimaa. Niinpä me kiusatut aloimme tukea toisiamme ja saimme sillä tavalla turvaa.

Ymmärrys yhdessä vaikuttamisen merkityksestä on vienyt Sointupuron raivaamaan tietä sille, ettei kukaan tulisi syrjityksi sukupuoli-identiteettinsä takia. Hän on työskennellyt pääluottamushenkilönä ja päätyösuojevaluultuutettuna. Lisäksi hän puhuu Instagram-tilillään meikkauksen ohella tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta.

Se ei ole ollut aina helppoa. Nuorena työntekijänä hän tyytyi toisinaan peittämään persoonallisuuttaan, ja avoimuus taas on houkutellut hyökkääjiä. Sointupuro on kärsinyt vuosia vakavasta masennuksesta.

“Sinulla ei ole tulevaisuutta alalla”

Sumu Sointupuro totuttelee parhaillaan uuteen nimeensä. Se on hänen itsensä valitsema sukupuoli-neutraali nimi, joka istuu hänen identiteettiinsä

– Syrjintä on tärkeä ottaa heti esille, ettei asia hämärä ja unohdu.

muunsukupuolisena homona. Muunsukupuolisuus on kattotermi monenlaisille sukupuoli-identiteeteille, jotka eivät sovi kaksinaiseen nainen-mies-sukupuolijaotteluun.

Muunsukupuolisuus ja oman identiteetin ilmentäminen pukeutumisella ja meikkaamisella ovat Sointupurolle olennainen osa elämää. Tämä on joillekin liikaa.

Sointupuron on ollut vaikea saada muita kuin pätkätöitä. Hän ihmettelee, miksi kaupan alalla esimerkiksi meikit ja korut hyväksytään naisilla mutta ei muunsukupuolisilla. Myös osa opinnoista on keskeytynyt syrjinnän takia.

- Olen taloushallinnon merkonomi, jolta on jäänyt kesken terveydenhoitajan ja maalarin opinnot. Molempiin keskeytyksiin syy oli syrjintä. En esimerkiksi saanut opetusta, koska opettaja ei halunnut tehdä kaltaiseni kanssa yhteistyötä vaan sanoi kollegalle, että viittitsä hoitaa ton tyttöilijän.

Siihen ei auttanut, että hän vaihtoi mekon koulussa aina työvaatteisiin.

Terveydenhoitajan opinnot jäivät siihen, kun harjoittelupaikan työhaastattelija sanoi: “Vanhustenholtoon pitäisi tulla sellaisena kuin oikeasti olet eli miehenä. Tuollaisena sulla ei ole tulevaisuutta alalla.”





– Olen kotoisin Noormarkusta, missä sijaitsee minulle tärkeä ja rentouttava koski. Lisäksi olen laulanut lapsesta asti. Näistä elementeistä syntyi uusi sukunimeni Sointupuro.

Itsensä kieltäminen uuvuttaa

On tärkeää ottaa asia esille heti, kun syrjintää tapahtuu. Sointupuro tietää, että muuten asia saattaa hämärtyä tai unohtua. Jos tilanne ei parane, hän kannustaa viemään asiaa eteenpäin hierarkiassa.

Sointupuro ei enää halua työskennellä yrityksessä, jonka arvot eivät tunnu omilta.

Se, miten erilaisuutta yrityksessä suvaitaan, kertoo hänen mielestään laajemminkin yrityksen arvoista.

– Työssä jaksamisen kannalta on todella tärkeää, että voit olla se mikä olet. Se vaikuttaa työtehokkuuteen ja työssä jaksamiseen ja lopulta koko elämään. Itsensä tukahduttaminen ajaa ahdinkoon ja masennukseen.

Hän vinkkaa, että työpaikan arvoihin kannattaa tutustua etukäteen. Hän on esimerkiksi ensin testannut kaupan alan paikkoja hakiessaan, miten tulee itse kohdatuksi asiakkaana. Työhaastatteluihinsa hän on suoraan kysynyt, miten yritys huomioi erilaisuuden ja sukupuolitasa-arvon.

Työttömäksi ei tarvitse jäädä, sillä onneksi on yrityksiä, joissa jokaista arvostetaan sellaisena kuin he ovat.

Sointupuro tekee nyt töitä oman yrityksensä kautta puutarha-alalla. Hän kasvattaa ja myy taimia sekä tekee someviestintää.

– Olen saanut hyvää palautetta, että tuon työpaikalle väriä, iloa ja valoa, josta niin asiakkaat kuin työkaverit tykkäävät. Läsnäolonani ikään kuin antaa muillekin luvan olla rennosti omia itsejään. Sallivuus lisää työpaikan hyvää yhteishenkeä.

Perehdy oikeuksiisi

1

Lainsäädäntö suojelee työsyrynnältä. Työnantajan velvollisuus on puuttua syrjintään. Apua voi aina kysyä esimerkiksi oman ammattiliiton juristeilta.

Selvitä jo työpaikkaa harkitessa, miten siellä on sukupuolisen moninaisuuden teemat huomioitu. Esihenkilön kanssa voi puhua siitä, miten haluaa tulla nähdyksi.

2

3

Vertaistukiverkostoista saa tukea, vahvistusta identiteetilleen ja keskusteluapua. Tukea: Sexpo-säätiö, Seta ry ja Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskus. Työnantajilla voi olla sisäisiä sateenkaariverkostoja.

Vinkit antoi seksuaalineuvoja Mirja Hämäläinen Sexposta.

"Vain nöyrä voi voittaa"

Asioimistulkki Jean-Pierre Antonios vammautui yllättäen. Jousiammunnasta tuli hänelle henkireikä. Hän nousi lajissa maailman huipulle.

Teksti **Salla Hongisto** Kuva **Vesa Tyni**

Katso tätä vehreyttä! Treenaan Arcus-seurani kentällä keskellä Turun Impivaaran metsää. Tässä mä löydän itseni. Tulin Turkuun vuonna 1990 turvapaikanhakijana Libanonista sisällissodan takia. Suomi on ollut minulle hyvä, mitä nyt talvella loska aiheuttaa esteettömyysongelmia pyörätuolini kanssa.

Aloitin jousiammunnan vammauduttuani vuonna 1997. Sain Libanonin-reissulta tavallisen turistibakteerin, joka muuttui virukseksi ja pääsi selkättimeeni. Olin 3,5 kuukautta hengityskoneessa ja kaikki liike katosi. En pystynyt edes avaamaan silmiäni. Minulla todettiin harvinainen Guillain-Barrén oireyhtymä, joka on monihermojuuritulehdus.

Kuntoutuksessa sain vinkin, että taljajousi olisi minulle mahdollinen laji. Jos kovasti treenaisin, saataisiin päästä paralympialaisiin 2004. Sein tein. Sijoi tuuin viidenneksi.

Tässä lajissa tarvitaan päätä. Ulkona treenatessa sade, paahde ja tuuli tulevat, miten tulevat. Niiden kanssa pitää oppia ampumaan. Kisoissa usein näkee, kun muut tuskailevat tuulta. Tekisi mieli sanoa, että ammu sitä tuulta, mitä on. Sopeudu. Niin kuin muutenkin elämässä.

Thaimaassa sain MM-kultaa 2013. Muilla lihakset löivät laiskaksi kuumassa, itse sain pidettyä tasoni. Tänä kesänä tuli Roomassa EM-hopeaa.

Voittaminen on upea fiilis. Tuntuu, että kaikki työ ja hikoilu on maksanut itsensä takaisin. Edessä ovat Pariisin paralympialaiset, joihin lähdän mahtavalla fiiliksellä. En näe estettä voittamisellekaan, mutta keskityn omaan työhön. Jos et ole nöyrä, et voi voittaa.

Jousiammunta on ollut henkireikä vammautumisen jälkeen, mutta ampumaradalle jää myös työkuormitus. Tykkään työstäni asioimistulkkinä, mutta vuorovaikutustilanteet voivat olla kuluttavia.

Tulkkauksista ja jousiammuntaa yhdistää se, että on pakko päästä keskittymisen tilaan, jossa alitajunta hoitaa homman.

Mä en osaa lopettaa, enkä halua. Ikään nähden suoritukseni ovat kovia. Niin kauan kuin tähtään, ammun ja osun, aion jatkaa.

Kun en enää pysty, keksin muuta. Mutta en mieti sitä nyt. Seuraavaksi tähtään Los Angelesin paralympialaisiin 2028.

Paralympialaiset Pariisissa 28.8.-8. syyskuuta 2024. Taljajousi W1 -alkukilpailu 29.8. kello 10.

Helposti jousiammunnan pariin

JOUSIAMMUNTA on suhteellisen helppo harrastus aloittaa. Jousiammuntaseurat ohjaavat ja kurssittavat aloittelijoita ja lainaavat välineitä kautta maan. Fyysisiä kunto- tai voimavaatimuksia ei aloittelijalle ole. Riittää, kun ottaa yhteyttä lähimpään seuraan.

Myös välinehankintoihin saa opastusta, jotta välttää sudenkuopat. Välineinvestoinnin jälkeen lajin kulut ovat maltilliset. Vammaisurheilijoiden jouset ovat hieman kevyempiä kuin tavallisesti, mikä mahdollistaa ampumisen.

Lähde: Suomen jousiampujain liitto

Mikä jousi-
ammunnassa
viehättää?
Katso video
motiivilehti.fi

KUKA?

- Jean-Pierre Antonios, 59
- Asuu Turussa
- Kirjallisuuden kandi, asioimistulkinnon tutkinto
- Asioimistulkki Monetralla
- Uusperheessä vaimo ja seitsemän aikuista lasta
- Lajina taljajousi
- MM-kultaa 2013, -hopeaa 2005 ja 2024, -pronssia 2011. EM-kulta 2010 ja 2014, -hopea 2016. Paras paralympiasijoitus viides 2004





Eeva sai laittomat potkut

Eeva koki tulleen syrjityksi, kun hänet irtisanottiin heikentyneen työkyvyn perusteella. JHL:n avulla hän sai oikeutta.

Teksti **Laura Pörsti** Kuvitus **Outi Kainiemi**

Eeva oli ollut töissä kehitysvammaisten toimintakeskuksessa kymmenen vuotta, kun kivut alkoivat. Selkä ja pää oireilivat, ja uni katosi. Oli vuosi 2014. Kivut vaativat sairauslomia. Silti Eeva piti työstään.

- Kehitysvammatyö on minun juttuni, lähihoitajaksi valmistunut Eeva, 56, sanoo.

Kun sairauslomat jatkuivat, työnantaja Ikaalisten kaupunki järjesti Eevan kanssa varhaisen tuen keskusteluja noin kerran vuodessa. Vuonna 2017 hän pääsi omasta toiveestaan työkiertoon kehitysvammaisten ryhmäkotiin.

- Ryhmäkodissa sain tehdä kodinomaista työtä, joka sopi minulle hyvin, hän kertoo.

Vuonna 2018 Eevalla diagnosoitiin lievä neurologinen sairaus. Se selitti vuosien oudot oireet ja kivut.

- Toin itse ilmi myös sen, että tarvitsen muistilappuja muistini tueksi. Koin, että oireista pitää puhua.

Irtisanominen tuli yllättäen

Vuoden 2019 alussa työnantaja palautti Eevan tämän vanhaan työpaikkaan toimintakeskukseen, nyt työkokeiluun.

- Sanottiin, etten enää voi jatkaa ryhmäkodissa muistiongelman takia, vaikka virheitä ei sattunut.

Työkokeilun 60-prosenttisella työajalla sairauspoissaoloja ei tullut, ja Eeva pyysi mahdollisuutta osa-aikaisuuteen joko toimintakeskuksessa tai ryhmäkodissa. Työnantaja kieltäytyi.

- Pian kuitenkin toinen ihminen pääsi tekemään 60-prosenttista työaikaa ryhmäkotiin. Se tuntui epäoikeudenmukaiselta.

Eeva haki osittaista työkyvyttömyyseläkettä huhtikuussa 2019, ja se myönnettiin hänelle marraskuun alusta lukien. Ennen eläkepäätöstä hänet kuitenkin irtisanottiin työstään. Perusteena oli hänen työkykynsä osittainen aleneminen ja se, että kaupungilla ei ollut tarjota hänen työkyvyllään sopivaa työtä.

- Tämä oli minulle täysi yllätys. En ollut saanut yhtään varoitusta, enkä tehnyt virheitä, Eeva sanoo.

Eeva otti yhteyttä työpaikkansa pääluottamusmieheen, joka tuli irtisanomiskuulemiseen mukaan. Hän totesi, että Eeva olisi voinut hyödyntää häntä jo aiemmin.

- Lopulta hän kävi meillä kotona monta kertaa. Keräsimme todisteita asiaani liittyen.

Lokakuussa 2019 Eeva soitti JHL:n Sisä-Suomen aluetoimistoon. Liiton oikeudellisessa osastossa arvioitiin, että asiassa on edellytyksiä edetä. Lisäksi tehtiin sovittelupyynnö työantajalle, mutta se ei johtanut mihinkään.

Liitto kustansi Eevalle asianajajan. Näytti todennäköiseltä, että tapaus voisi menestyä oikeudessa.

- Oli helpotus, että he ajattelivat niin, koska pohdin tietysti, olinko vain ollut työssäni huono. Toisaalta tiesin, että asiakkaat olivat tykänneet minusta, Eeva sanoo.

Oikeuden voitto voimaannutti

Tapaus ratkesi tämän vuoden tammikuussa Eevan hyväksi. Käräjäoikeus katsoi, että työnantaja on laiminlyönyt velvoitteensa selvittää, olisiko Eeva voitu sijoittaa muuhun työhön, kohdellut häntä

Välillä tuntui hurjalta käydä oikeutta kaupunkia vastaan, mutta asianajajani tsemppasi eteenpäin.



epätasapuolisesti muihin työntekijöihin nähden sekä päättänyt työsuhteen syrjivällä perusteella. Korvauksena Eeva sai kahdeksan kuukauden palkkaansa vastaavan summan ja 5 000 euroa yhdenvertaisuuslain rikkomisesta. Oikeudenkäyntikulut lankesivat Ikaalisten kaupungille.

- Liiton tuki oli ratkaiseva. Välillä tuntui hurjalta käydä oikeutta kaupunkia vastaan, mutta asianajajani tsemppasi eteenpäin, Eeva kiittää.

Eevan asianajajana toimi **Antti Palo** Asianajo-toimisto Kasanen & Vuorinen Oy:stä. Palon mukaan työsuhteen päättämistapauksissa tulee usein pohdittavaksi, ovatko syyt syrjiviä joko tasa-arvo- tai yhdenvertaisuuslain perusteella.

- Voi olla, että työsuhteen päättäminen on laitton, ja työntekijä saa tästä korvausta, mutta näyttö ei riitä osoittamaan, että päättämisperuste on ollut syrjivä. Tämä on aina erikseen tutkittava ennen kuin lähde-tään vaatimaan myös yhdenvertaisuuslain mukaista hyvitystä, Palo sanoo.

Alkuvuodesta Eeva sai täysiaikaisen vakityön kehitysvammaisten hoitajana. Osa-aikainen eläke pantiin toistaiseksi tauolle.

- Nykyinen työnantaja tietää rajoitukseni. Tuntuu, että olen pärjännyt hyvin.

Eevan nimi on muutettu hänen yksityisyytensä suojelemiseksi. Hänen henkilöllisyytensä on toimituksen tiedossa, ja toimitus on nähnyt tapaukseen liittyvät asiakirjat. Juttua varten on antanut tietoja myös aluepäällikkö Tommi Raunela JHL:n Lounais-Suomen aluetoimistosta.

Jos sinua kohdellaan töissä väärin

1. KESKUSTELE ASIASTA esihenkilösi kanssa.

2. JOS ASIA EI RATKEA, ota yhteys työpaikkasi luottamus- tai pääluottamusmieheen. Jos työpaikallasi ei ole luottamushenkilöä, ota yhteyttä lähimpään JHL:n aluetoimistoon. Voit kysyä neuvoa myös omasta yhdistyksestäsi.

3. JOS ASIA EI EDELLEENKÄÄN ratkea, ota luottamus- henkilön kanssa yhteyttä JHL:n aluetoimistoon. Siellä on käytössä keskustuimiston asiantuntijoiden tuki.

4. JHL:N JÄSEN VOI SAADA ilmaista oikeusapua ja juristin palveluja, jos työnantaja on toiminut lakien tai sopimusten vastaisesti eikä ole neuvottelujen jälkeenkään suostunut korjaamaan virheitään.

Lue lisää: www.jhl.fi → tyo → työelämäkysymykset



Työttömyysturvalaki muuttuu jälleen

Lukuisa joukko muutoksia on astunut voimaan tänä vuonna. Päätöksiä lisä uudistuksista odotellaan eduskunnan käsittelyyn.



Ewertti eAsiointi

• Sähköinen asiointi, jonka kautta voit lähettää hakemukset liitteineen ja tarkastella omia tietojasi.



Chat-palvelu

• Nettisivuilla ja Ewertti eAsioinnissa.



Puhelinpalvelu

• Numerossa 010 190 300.



Päivärahakalkuri

• Voit laskea arvon ansiopäivärahan suuruudesta.



Käsittelytilannepalvelu

• Voit seurata työttömyyskassan yleistä käsittelytilannetta hakemustyypeittäin.

Seuraa meitä somessa!



Kuluvan vuoden aikana on astunut voimaan useita työttömyysturvaan ja sen maksamiseen vaikuttavia lakimuutoksia.

Ohessa kerromme lyhyesti 2.9.2024 voimaan tulleista työttömyysturvamuutoksista. Lisätietoa löydät nettisivuiltamme tyottomyyskassa.jhl.fi/lakimuutokset-2024.

Huomaathan, että tämän syksyn lakiuudistukset eivät vaikuta jo alkaneeseen päivärahan maksamiseen.

Työssäoloehto pitenee ja muuttuu tuloperusteiseksi

Työssäoloehdon pituus kaksinkertaistuu. Jatkossa ansiopäivärahaa voi saada, kun kassajäsenyyden aikana kerryttää vähintään 12 työssäolohtokuukautta.

Työssäolohtoon lasketaan sellaiset kuukaudet, jolloin kuukauden aikana maksetaan palkkaa vähintään 930 euroa. Puolikas työssäolohtokuukausi kertyy, kun palkan suuruus on 465–929 euroa. Tarkastelu-jakso on jatkossakin 28 kuukautta.

Ansiopäivärahaan porrastukset

Ansiopäivärahan tason porrastaminen merkitsee sitä, että 40 etuuspäivän jälkeen työttömyysturva laskee 80 prosentin tasolle alkuperäisestä ja 170 etuuspäivän jälkeen 75 prosenttiin. Kokonaan työttömällä 40 etuuspäivää tarkoittaa noin kahta kuukautta ja 170 etuuspäivää puolestaan noin kahdeksaa kuukautta. Soviteltua päivärahaa

saavilla etuuden määrä laskee myöhemmin kuin kokonaan työttömällä, koska päivärahauden päivät kertyvät hitaammin.

Ikäsidonnaisista poikkeuksista luopuminen

- 57 vuotta täyttäneet eivät enää pääse työllistämismallin piiriin.
- 58 vuotta täyttäneen päivärahan tasoa ei enää suojata tilanteessa, jossa henkilö on pienipalkkaisessa työssä ja jää uudelleen työttömäksi.
- 60 vuodesta ylöspäin ei työssäolohtoa voi enää täyttää työllistymistä edistävässä palvelussa.

Kaikkiin ikäsidonnaisiin poikkeuksiin liittyvä ansio-päivärahan tason suojaus poistuu.

Palkkatuen vaikutus työssäolohtoon

Lakimuutoksen myötä palkkatuettu työ ei enää pääsääntöisesti kerrytä työssäolohtoa. Muutos koskee 2.9.2024 tai sen jälkeen alkavaa palkkatuetta työtä. Jos palkkatukityö on alkanut viimeistään 1.9.2024, sovelletaan siihen kuuden kuukauden työssäolohtoa. Tuolloin työssäolohtoon voidaan lukea 75 prosenttia palkkatuella työskennellyistä kuukausista.

Lisääkin on tiedossa

Hallitus on esittänyt eduskunnalle työttömyysturvan korotusosien lakkauttamista. Tällä hetkellä ansiopäivärahaa voidaan maksaa korotettuna, kun henkilö osallistuu työllistymistä edistävään palveluun. Hallitus esittää korotuksesta luopumista 1.1.2025. Lakimuutosesitys odottaa vielä eduskunnan käsittelyä tämän lehden lähtiessä painoon.

tyottomyyskassa.jhl.fi

Nettisivuiltamme löydät kattavasti tietoa, ohjeita, ajankohtaisia asioita sekä vastauksia usein esitettyihin kysymyksiin. Nettisivujen chatista saat apua yleisissä kysymyksissä. Ewertti eAsioinnin chatissa saat henkilökohtaista palvelua puhelinpalvelumme tapaan. Palveluajat ja puhelujen hinnat löydät sivuiltamme.



Postiosoite: PL 100, 00531 Helsinki
Sähköposti: tkassa@jhlkassa.fi

Palaute on lahja

Jokainen tarvitsee palautetta kehittyäkseen työssään. Sekä palautteen antamisessa että vastaanottamisessa harjoitus tekee mestarin.

Teksti **Laura Pörsti**



B

Ole konkreettinen

ONNISTUNUT PALAUTE, sekä positiivinen että negatiivinen, on konkreettista: ei vain "olet hyvä tyyppi" vaan tarkemmin "pidän siitä, että olet aktiivinen ja tartut aina ripeästi toimeen".

Kaikessa palautteessa on hyvä olla mukana oma tunne. Silloin sanat ovat aitoja. Kriittistäkin palautetta antava saa kertoa olevansa pettynyt tai harmissaan ja tuoda esille, mitä olisi toivonut.

Syyllyttämistä on kuitenkin syytä välttää. Palautteen antajan pitää ottaa omasta tunteestaan vastuu eikä sysätä sitä toisen harteille.

A

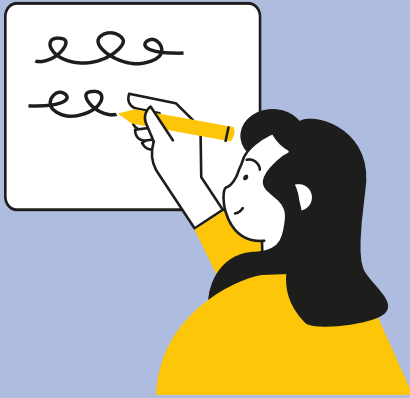
Muista hyvä tahto

PALAUTE ON kehittymisen ruokaa. Ilman sitä kukaan ei tiedä, missä toimii hyvin ja missä huonosti. Onnistunut rakentava palaute kumpuaa antajansa hyvästä tahdosta ja halusta auttaa toista kehittymään.

Jaa hyvää palautetta ympärillesi ilman kynnystä. Rungas positiivinen palaute avaa tietä myös kriittiselle palautteelle.

Palautteen antaminen on työyhteisössä jokaisen tehtävä. Sitä voi antaa arkisesti sekä alaisille että esihenkilöille. Tämä syventää sosiaalisia suhteita ja vireyttää työyhteisön ilmapiiriä.





D

Tutustu aiempiin
Näin onnistut
-vinkkeihin:
motiivilehti.fi

Tutkaile saamaasi palautetta

VAIKUTTAVA PALAUTE herättää tunteita, joskus vaikeitakin. Se ei ole vaarallista. Suhtaudu tunteisiisi tutkaillen. Ota saamasi palaute vastaan hengittämällä, kuuntelemalla ja esittämällä tarkentavia kysymyksiä. Yritä ymmärtää palautteen antajan ydinviesti. Voit vaikka toistaa kuulemasi: "Ymmärsinkö oikein, että..."

Muista, että palaute on antajansa näkemys tekemisistäsi eikä välttämättä sinänsä oikea. Älä kuitenkaan hyökkää takaisin, vaan mutustele ja sulattele kuulemaasi. Voisiko siinä olla totuuden siemen? Rakentava palaute on lahja, jonka avulla voit kehittää toimintaasi.



Palautteen antaminen on työ- yhteisössä jokaisen tehtävä.

C

Valmistaudu kriittisen palautteen antamiseen

MIETI, MIKSI haluat antaa toiselle palautetta. Onko syy hyvä? Tutki, miltä palautteen antaminen sinusta tuntuu ja mitä luulet, että sanasi toisessa herättävät. Suunnittele, miten esität viestisi mahdollisimman konkreettisesti.

Varustaudu puhumaan suoraan, hengittämään rauhallisesti ja kuuntelemaan toista. Palautteen saaminen on aina jännittävää, ja sen antajalta kaivataan läsnäoloa.

Kriittistä palautetta antavan ei tarvitse tarjota ratkaisuideaa tilanteeseen vaan vain kertoa havaintonsa. Yleensä ratkaisuja alkaa löytyä, kun asiat otetaan esille ja niille annetaan aikaa.

Miksi palautteen antaminen on vaikeaa?

USEIN PALAUTTEEN antaminen pelottaa. Pelkäämme omia, hankalia tunteitamme ja toisaalta sitä, että saaja pahoittaa mielensä tai ymmärtää sanomamme väärin. Palautteenantotilannetta miettiessä kannattaa nimetä tunteita, joita siihen liittyy. Jo se helpottaa jännitystä.

VINKIT ANTOI psykologi, tietokirjailija ja työyhteisövalmentaja Jarkko Rantanen.



Mona Bling on vaikuttaja ja kirjailija, jonka mielestä koskaan ei voi omistaa liian monta tyllihametta.

Seksuaalisuus kuuluu työpaikalle

“Miksi kenenkään tarvitsee huudella omasta seksuaalisuudestaan? Töissä tehdään töitä.” “En ole vielä ollut työpaikassa, jossa ketään olisi kiinnostanut kenenkään seksuaalinen suuntautuminen.”

Lauseet löytyvät puhelinoperaattorin Tiktok-videon kommentteista. Aihe on tärkeä. EU:n selvityksen mukaan 92% suomalaisista sateenkaari-ihmisistä pilottelee työpaikalla seksuaalista suuntautumistaan tai sukupuoli-identiteettiään.

Olen puhunut suuntautumisestani jokaisessa työpaikassani. Olen kertonut jäätelötreffeistä Tinderissä tapaamani miehen kanssa. Olen puhunut läheistenikin suuntautumisesta: siitä, että ystäväni - mies ja nainen - ovat saaneet lapsen, ja että äitini on vuosia seurustellut kalastusta harrastavan miehen kanssa.

Olen voinut rauhassa ”hehkuttaa” suuntautumistani, koska olen heteronainen. Kun kerron käyneeni miehen kanssa treffeillä tai jaan heteroystävieni vauvauutisen, se ei aiheuta kalapaliikkia. Ei-heteroiden seksuaalisuus ja rakkaus sen sijaan on monen silmissä edelleen jotain, mistä pitäisi vaieta.

Seksuaalisuus ei ole vain seksiä. Siihen liittyy kaikki, mikä liittyy ihmissuhteisiin ja perheisiin. Siitä puhuminen on normaalia. Tiktok-videon kommenttikenttä on karu muistutus yhteiskuntamme kaksinaismoralistisuudesta. On kaikille okei, että heterot kertovat lapsien hankinnasta, mutta on pervo teko, kun samaa sukupuolta oleva parisunta pitelee toisiaan käsistä.

Tunnen monia homo- ja lesbopareja, jotka eivät uskalla osoittaa hellyyttä julkisesti. Sateenkaari-ihmisten täytyy aina olla varuillaan, etteivät he aiheuttaisi ei-toivottuja reaktioita. Tätä epä-mukavaa oloa kutsutaan vähemmistöstressiksi.

Pitääkö työpaikalla voida kertoa kaikille seksielämästään? Ei. Mutta se, että kertoo parisuhteestaan samaa sukupuolta olevan kanssa ei ole sen ihmeellisempää kuin että nainen kertoo käyneensä jätskillä miehen kanssa. Jos normaalien, arkipäiväisten asioiden kertominen on seksuaalisen suuntautumisen hehkuttamista, niin hehkutetaan pois! Työpaikoilla pitää puhua myös asioista, jotka tuovat iloa ja turvaa työn ulkopuolella. Se kuuluu ihmisyyteen.

Mona Bling Kolumnisti



MITÄ KANNATTAA HUOMIOIDA TYÖSOPIMUSTA TEHDESSÄ?

Työsuhteen ehdoista on syytä sopia huolellisesti ennen työnteon aloitusta.

ehdot, ja pyytää työnantajaa kuittaamaan viesti. Tällainen menettely voi myöhemmin helpottaa näyttövelvollisuuden täyttämistä mahdollisissa erimielisyystilanteissa.

tystä ei tarvitse antaa, jos työntekijän työaika on keskimäärin enintään kolme tuntia viikossa neljän peräkkäisen viikon aikana.

1

Täytyykö työ sopimus tehdä kirjallisesti?

Työsopimus on vapaamuotoinen sopimus. Se voidaan tehdä suullisesti, kirjallisesti tai sähköisesti, kuten sähköpostin välityksellä.

Työsopimus voi syntyä myös hiljaisesti, jolloin työnantaja sallii ilman erillistä sopimusta työntekijän työskennellä lukuunsa.

Suullinen työ sopimus on yhtä pätevä kuin kirjallinen. Työsopimus kannattaa kuitenkin aina tehdä kirjallisessa muodossa. Tällöin voidaan tarvittaessa myöhemmin tarkistaa, mitä työsuhteen ehdoista on sovittu. Osapuolten kesken voi tulla erimielisyyttä myös siitä, onko työ sopimusta ylipäänsä tehty, vai onko kyse ollut sitomattomista neuvotteluista. Tällaisessa erimielisyystilanteessa sopimukseen vetoavan osapuolen velvollisuus on näyttää toteen, että sopimus on olemassa.

Jos työnantaja ei oma-aloitteisesti tarjoa kirjallista sopimusta allekirjoitettavaksi ennen työnteon aloitusta, kannattaa työnantajalta pyytää sopimusta. Mikäli työnantaja ei pyynnöstä huolimatta toimita sopimusta kirjallisena, voi työnantajalle lähettää esimerkiksi sähköpostiviestin, johon on kirjattu yhdessä sovitut työsuhteen

2

Mitä tietoja työ sopimuksessa pitää olla?

Kirjallisesta työ sopimuksesta tulee käydä ilmi työnantaja ja työntekijä koti- tai liikepaikkoineen sekä työsuhteen keskeiset ehdot

tai niiden määräytymisen peruste. Keskeisiä ehtoja ovat ainakin pääasialliset työtehtävät, työnteon alkamisajankohta, työsuhteen voimassaolo (määräaikainen vai vakituinen), työntekopaikka, työaika, palkka ja palkanmaksukausi, vuosiloman määräytyminen, koeaika, irtisanomisaika, sovellettava työehtosopimus sekä määräaikaissa työsuhteissa määräaikaisuuden peruste ja kesto.

Työsopimuksessa voidaan myös viitata lakiin tai työehtosopimukseen, jonka perusteella määräytyvät tietyt työsuhteen ehdot, kuten palkka tai oikeus vuosilomaan. Tällöin työsuhteen ehdot muuttuvat sen mukaisesti, miten viitattu laki tai työehtosopimus muuttuu.

Työnantaja on lisäksi velvollinen antamaan työntekijälle kirjallisen selvityksen työnteon keskeisistä ehdoista, jos ehdot eivät käy ilmi kirjallisesta työ sopimuksesta. Selvitys on luonteeltaan informatiivinen, eikä se korvaa työ sopimusta. Selvi-

3

Saako työsuhteen ehdoista sopia vapaasti?

Työlainsäädäntöön sisältyy runsaasti pakottavaa sääntelyä, jonka tarkoituksena on suojata työntekijää. Tällaista sääntelyä on esimerkiksi

määräaikaisuuden perusteesta, koeajan pituudesta sekä vuosiloman määräytymisestä. Työnantaja ja työntekijä eivät saa sopia ehdoista, joilla vähennetään työntekijälle pakottavasti säädettyjä etuja ja oikeuksia. Tällainen sopimusehto on mitätön, ja sen sijasta sovelletaan lain säännöstä. Muilta osin työ sopimus pysyy voimassa sellaisenaan.

Myös työsuhteeseen sovellettava työehtosopimus rajoittaa työnantajan ja työntekijän sopimusvapautta. Työehtosopimuksessa sovitaan esimerkiksi vähimmäispalkasta työsuhteen osapuolia sitovasti. Työehtosopimuksessa on tavallisesti määrätty vain työsuhteen ehtojen vähimmäistaso, jota ei saa työ sopimuksella alittaa. Työntekijälle paremmista ehdoista saa sen sijaan yleensä vapaasti sopia.



Elina Nieminen, lakimies
JHL:n oikeudellinen toimialue
elina.nieminen@jhl.fi

LUE LISÄÄ tyosuojelu.fi/tyosuhde/tyosopimus

PÅ SVENSKA Läs lagkolumnen på motiivilehti.fi/sv fr.o.m. 4.9.

**AIKUIS-
KOULUTUS-
TUKI**

Tuki on tarkoitettu opintoihin opintovapaan aikana. Opintovapaalle voi jäädä myös osaaikaisesti.

KENELLE?

Työ- tai virka-suhteessa olevalle tai yrittäjälle ammatillista kehittymistä tukeviin opintoihin.

KESTO

Yhteensä 15 tuki-kuukautta, yhdessä tai useammassa erässä.



Hallitus romutti unelman

Opintotuki ja -laina eivät houkuttele Petra Haapa-aron kaltaisia aikuisopiskelijoita. Sote-ala ajautuu entistä pahempaan osajapulaan.

Teksti **Matleena Kantola** Kuvat **Esko Jämsä**

Turhauttavaa, kuvailee JHL:läinen **Petra Haapa-aro** tilannettaan. Hän opiskelee sote-alalla, jossa opiskelemisesta tulee todella hankalaa, vaikka tekijöistä on huutava pula.

Tuusulassa asuva Haapa-aro, 43, on tehnyt yli 20 vuoden uran lähihoitajana. Nyt hän suorittaa sairaanhoitajan tutkintoa Diakonia-ammattikorkeakoulussa Helsingissä.

Haapa-aro saa syksyllä 2024 aikuiskoulutustukea, joka kestää vuoden 2025 loppuun asti. **Petteri Orpon** (kok.) hallitus lopettaa tuen, eikä sitä ole enää elokuusta alkaen saanut uusiin opintoihin. Päätös vaikuttaa merkittävästi Haapa-aron suunnitelmiin, sillä viimeisen opiskeluvuoden rahoitus on auki. Haapa-aro pitää töistä opintovapaata muutaman viikon ja kuu-

kauden pätkissä, osan työharjoittelujaksoina. Niistä viimeinen on suunnitteilla keväälle 2026.

Haapa-aro on työskennellyt opintojen ohella, ja aikoo jatkaa työntekoa myös opintovapaalla mahdollisuuksien mukaan.

- Opintojen ja hoitotyön yhdistäminen on hermoja raastavaa. Menen puoliteholla eikä aikaa ole mihinkään.

Opintojen rahoitus on olennaista erityisesti työharjoitteluiden aikana, sillä sote-alan harjoittelut ovat pääsääntöisesti palkattomia ja saattavat kestää jopa neljä kuukautta.

Haapa-arolla on vielä kaksi vuotta opintoja jäljellä. Hän arvelee, että aikuisopiskelijoiden määrä romahtaa aikuiskoulutustuen loppumisen vuoksi.



- Haluan kehittyä ja päästä etenemään työssäni. On pakko kouluttautua, Petra Haapa-aro kertoo.



- Pelkään, että opinnot venyvät, kun en tiedä, miten saan ne rahoitettua loppuun asti.

Lainavertailupalvelu Etuan selvityksen mukaan lähihoitajat ottavat eniten kulutusluottoja.

- Koska alan työharjoittelut ovat palkattomia, voi hyvinkin olla, että kulutusluottoja käytetään myös opintojen aikaisen toimeentulon kattamiseen, JHL:n sopimusasiantuntija **Laura Tuominen** kertoo.

Jäsenille tärkeä tuki

Aikuiskoulutustuki on mahdollistanut monelle JHL:n jäsenelle jatko- ja täydennyskoulutuksen.

Sote-alan osaajat ovat muodostaneet kolmasosan aikuiskoulutustuen käyttäjistä, kertoo JHL:n koulutuspoliittinen asiantuntija **Matti Tujula**.

- Ei ole realismia, että aikuisopiskelijat tai perheeliset ihmiset ottavat velkaa päästäkseen pientä palkkaisuutta sotealalle töihin, Tujula sanoo.

Opintolainan ottaminen ei houkuta Petra Haapa-aroa, ja opintotuki on pieni.

- Toimiva järjestelmä, joka on vastannut tämänhetkiseen osaajapulaan, romutetaan aivan täysin.



Aikuiskoulutustuki lukuina

- Keskimääräinen tuki on noin 1500 €/kk.
- Yli puolet tuen nostajista on perheelisiä. Vuonna 2022 tuen käyttäjistä 76 prosenttia oli naisia.
- Sote-alalle kouluttautui 2022 yli 6 000 alanvaihtajaa tuen turvin. Lisäksi yli 3 500 sote-ammattilaista hankki jatkokoulutuksen.

TULEVAT KOULUTUKSET

MIELENTERVEYS JA TYÖ

21.-22.10.2 PV,
JHL-OPISTO, HELSINKI

Tietoa tunnetaidoista ja muista mielen­terveyttä suojaavista tekijöistä. Opit tunnistamaan mielen­terveyden uhkia ja tukemaan mielen­terveyttä. Henkilöstön edustajille, työsuojeluvaltuutetuille, -asiamiehille ja luottamusmiehille. Haku päättyy 16.9.

OPPILAITOSAGENTTI-KOULUTUS

2.-4.10. 3 PV,
JHL-OPISTO, HELSINKI

Opi toimimaan agenttina! Oppilaitosagentin eli koulutiedottajan vetämät tunnit ovat tietokanava opiskelijoille ja tärkeä osa jäsenhankintaa. Kaikille kiinnostuneille jäsenille. Haku päättyy 9.9.2024.

JHL TUTUKSI MAAHANMUUTTAJATAUSTAISILLE JÄSENILLE

30.-31.10. 2 PV,
JHL-OPISTO, HELSINKI

Tutustutaan JHL:n toimintaan jäsenten etujen puolustajana. Käydään läpi työelämän pelisääntöjä ja työntekijän oikeuksia. Kurssin jälkeen tunnet JHL:n ja jäsenetusi. Maahanmuuttajataustaisille jäsenille. Haku päättyy 23.9.

KUNTA SEMINAARI

30.-31.10. 2 PV,
JHL-OPISTO, HELSINKI

Syvennyttään kuntien kohtaamien muutosten haasteisiin ja mahdollisuuksiin. Työpaikkojen henkilöstön edustajille oman koulutussopimuksen mukaisesti. Haku päättyy 23.9.

Kaikki koulutukset täällä
jhl.fi/koulutus



Lomalla
yötä ja
päivää

JHL-jäsenten Holiday Club -lomaedut

Nyt haettavissa ensi talven ja kevään lomaviikot 1–22/2025.
Hakuaika päättyy 27.10.2024. Arvonta 29.10.2024. Arvonnoissa vapaaksi
jääneet ajankohdat tulevat varattaviksi 4.11.2024 klo 10.

HOLIDAY CLUB HIMOS

2 mh huoneisto 4+2:lle,
viikot 1, 8–13, 450 €/vko
viikot 2–7, 350 €/vko

HOLIDAY CLUB KATINKULTA

1 mh + makuualkovi 2+2:lle,
viikot 8–13, 450 €/vko
viikko 22, 350 €/vko
2 mh huoneisto 4+2:lle
viikko 22, 400 €/vko

HOLIDAY CLUB NAANTALI RESIDENCE

studio-huoneisto 2+2:lle,
vkl (3 vrk, pe–ma) tai arki (4 vrk, ma–pe)
viikot 7, 13, 250 €/vkl ja 200 €/arki

HOLIDAY CLUB SAARISELKÄ LAAVUTIEVA

4 mh huoneisto 8+2:lle,
**varattavat viikot aukeavat
sivustoille 4.11.2024 klo 10.**
Sesonki 550 €/vko,
normaalisesonki 250 €/vko

HOLIDAY CLUB SAARISELKÄ RUSKARINNE

2 mh huoneisto 4+2:lle,
viikot 10–11, 13, 16, 450 €/vko

HOLIDAY CLUB SAIMAAN RAUHA

2 mh huoneisto 4+2:lle,
viikot 8–10, 450 €/vko
viikot 11–12, 22, 350 €/vko

HOLIDAY CLUB TAMPEREEN KEHRÄÄMÖ

viikosta riippuen joko 2+2:lle, 4:lle, 4+2:lle tai 6:lle
vkl (3 vrk, pe–ma) tai arki (4 vrk, ma–pe)
viikot 4, 6, 12, 20–21, 300 €/vkl ja 250 €/arki
viikko 9, 250 €/vkl ja 200 €/arki

HOLIDAY CLUB VIERUMÄKI

2 mh huoneisto 4+2:lle,
viikot 8–9, 450 €/vko

HOLIDAY CLUB YLLÄS

2 mh huoneisto/ 1mh + parvi huoneisto 4+2:lle,
viikot 6–7, 350 €/vko
viikot 8–18, 450 €/vko

Lisätietoja kohteista ja hakemisesta löydät www.holidayclub.fi/yrityspalvelu
Kirjautu käyttäjätunnuksella: **jhl** ja salasana: **jhiviikot**

Holiday Club Yrityspalvelu
puh. 0300 870 903 (arkisin 9–15) puhelun hinta 0,60 €/min
korkeintaan 3 € + pvm/mpm, yrityspalvelu@holidayclub.fi

HOLIDAY CLUB

YHDISTYSTEN ILMOITUKSIA

LOUNAIS-SUOMI

Harjavallan kunnalliset JHL 272

Yhdistyksen pizzaviikko 23.-27.9.2024, Pizzamestarit, Huovinkatu 1, 29200 Harjavalta. Jäsenkorttia näyttämällä saat kupongin, jolla voit noutaa pizzan tai lounaan (mikä tahansa annos listalta) sekä pienen juoman. Kuponkeja jaetaan viikoilla 37 ja 38 eli 9.-19.9.2024. Kuponkeja voi tulla hakemaan sovituksi: Sonja Mäkiselä p. 044 432 5410, Sari Aromaalta p. 044 432 5465, ...Sirkku Heikkilältä p. 040 538 5901 tai Sanna-Mari Mikolalta p. 044 432 5471. Kuponkeja jaetaan toimistolla kahtena maanantaina viikolla 37 klo 13-16, p. 044 432 5230 ja viikolla 38 klo 11-15.15, p. 044 432 5410. Toimiston osoite Keskustie 5, 29200 Harjavalta.

SISÄ-SUOMI

Jyväskylän JHL 616

Kutsu purkukokouksiin. Kokouksissa käsitellään yhdistyksen sääntöjen mukaiset purkukokousten asiat. 1. purkukokous 8.10. klo 18 Kansalaistoiminnankeskus Matara, Matarankatu 6 A 1, Matara-sali. 2. Purkukokous 28.10 klo 18. Kansalaistoiminnankeskus Matara, Matarankatu 6 A 1, tila Tourujoki-sali. Kahvitarjoilu kumpanakin päivänä klo 17.30 alkaen. Ilm. tapahtumat.jhl616@gmail.com, viimeistään neljä päivää ennen kokousta. Ilm. myös jos haluat osallistua kokoukseen etäyhteyden välityksellä.

Jätä yhdistyksen
ilmoitus
seuraavaan
lehteen 1.10.
mennessä.

Jätä ilmoitus

Yhdistysilmoitukset jätetään osoitteessa jhl.fi/ilmoita-kokous-koulutus-tapahtuma/ Mikäli haluat kokousilmoituksen lehteen, täytä lomakkeen kohta 3, jossa ruksaat kohdan "Haluan

tapahtuman myös Motiivi-lehteen".

Ilmoitukset julkaistaan JHL:n tapahtumakalenterissa.

jhl.fi/tapahtumakalenteri

RAKENNETAAN SUOMESTA MAAILMAN PARAS MAA VAMMAISILLE JA VAMMAUTUNEILLE

Suomen vanhimpana ja ainoana täysin vammaispalveluihin keskittyvänä yrityksenä me haluamme näyttää suuntaa vammaisten ja vammautuneiden ensiluokkaisille palveluille.

RAI-arviointityökalu on kansainvälisesti käytössä oleva, standardoitu järjestelmä, jonka avulla sosiaali- ja hoivapalveluita pystytään suunnittelemaan yksilöllisesti ja tarpeenmukaisesti. Olemme kehittäneet vammaispalveluihin oman RAI-mittariston, ensimmäisenä maailmassa. Käytämme RAI-mittaristoa asumispalveluissamme selkiyttäen ja ohjaten niin työntekijöidemme kuin asiakkaidemme arkea.

Jotta jokaisen oikeus arvokkaaseen elämään toteutuisi.

Tutustu lisää nettisivuillamme www.validia.fi tai ota suoraan yhteyttä laatu@validia.fi.

ASUMINEN |
KUNTOUTUS |
HENKILÖKOHTAINEN APU |
PÄIVÄTOIMINTA

VALIDIA



JHL
JÄSENKORTTI

2025-2026

JHL

Jäsennumero Yhdistys Liittymisaika

JÄSENKORTTI MOBIILIIN

JHL:N JÄSENKORTTI uudistuu ensi vuonna kokonaan mobiilikortiksi. Nykyinen kortti on voimassa 31.12. asti.

Jäsentietosi ja liiton palvelut ovat siis jatkossa kätevästi puhelimesiasi!

Kaikille jäsenille lähetetään joulukuun aikana puhelimeen linkki, josta voi ladata uuden kortin vuosille 2025-2026.

Käy heti omaJHL:ssä tarkistamassa, että yhteystietosi ja etenkin matkapuhelinnumerosi ovat ajan tasalla. Näin varmistat, että korttilinkki tulee perille.

jhl.fi/omajhl

Saat joulukuussa puhelimeesi linkin, josta voit ladata itsellesi upouuden kätevän jäsenkortin.



Työstä ei saa maksaa liian matalaa palkkaa! Auta tekemään palkkavarkaudesta rikos ja allekirjoita kansalaisaloite.

Nyt herätys maan hallitus! Työttömyys- luvut kiitävät raketin lailla.

Jäsenpalveluihin huippuparannus

SALASANOJEN PÄHKÄILY JÄÄ HISTORIAAN! Nyt pääset kirjautumaan OmaJHL-palveluun vahvalla tunnistautumisella eli verkkopankki-tunnuksilla tai mobiilivarmenteella. Palvelussa hoidat helposti lähes kaikkia

liiton jäsenyyteesi liittyviä asioita. Ilmoittaudut myös mutkattomasti koulutuksiin ja tapahtumiin. Samalla liittymisen JHL:n jäseneksi yksinkertaistuu.

jhl.fi/omajhl

Seuraa meitä
somessa ja
verkossa!

jhl.fi





Tulevaisuuden turvaa messuilta

JHL on mukana 10.-12.9. turvallisuusalan messuilla Tampereella. Teemoina esim. turvallisuuden tulevaisuus ja vastuullisuus. eurosafety.fi



Hyvä ikä -messut ammattilaisille

Hyvä ikä -tapahtumassa haetaan tänä vuonna ratkaisuja vanhustyön hyvään arkeen. Messukeskus Helsinki, 2.-3.10. hyvaika.expomark.fi



Valokuvia työttömyydestä

Työttömien tukiyhdistys Tatsi pitää Helsingissä Pasilan kirjastossa valokuva-näyttelyn "Miltä työttömyys näyttää?" tatsi.fi

KYSY IHMEESSÄ

Saako jäsenmaksun vähentää verotuksessa?

JO VAIN! JHL:n jäsenmaksu on hyvinvointialojen liittojen edullisin, vain 1 % bruttotuloista. Todellisuudessa jäsenmaksu on vieläkin edullisempi verovähennysoikeuden ansiosta.

Saat jäsenmaksusta verovähennystä, koska maksut ovat osa tulonhankkimismenoja. Verovähennysten myötä maksat vähemmän veroja. Esimerkki: jos bruttopalkkasi on 2 200 euroa kuussa, maksat JHL:n jäsenyydestä 22 euroa kuussa eli 264 euroa vuodessa. Verovähennyksen jälkeen todellinen jäsenmaksusi on noin 199 euroa vuodessa.

Jäsenmaksun hinnan "alennus" näkyy verotuksessasi. Liitto ilmoittaa maksamasi jäsenmaksut verottajalle joka vuosi. Liiton jäsenmaksun verovähennys tulee sinulle automaattisesti. Sinun ei siis tarvitse tehdä mitään.

Laske jäsenmaksusi laskurilla: jhl.fi/jasenyys/jasenmaksu

KYSY IHMEESSÄ

Lähetä kysymyksesi Motiivi-lehdelle osoitteeseen motiivi-lehti@jhl.fi.

12

% työpaikkatapaturmista sattuu hoitolaitoksissa ja noin 10 % julkisilla työpaikoilla, oppilaitoksissa ja päiväkodeissa. (Tapaturmavakuutuskeskus 2023)

ARKI SUJUMAAN

VARHAISKASVATTAJIEN työn helpottamiseksi on julkaistu uusi opas. Siitä löytyy keinoja kuorituksen keventämiseen alan työpaikoilla. JHL on ollut mukana oppaan laatimisessa.

Lataa opas



Katso Varhaiskasvatuksen sujuva arki -video

THE BLACK RIDER

THE CASTING OF THE MAGIC BULLETS

Pirullinen rock-ooppera. Kirjoittaneet Robert Wilson ja William S. Burroughs. Musiikki Tom Waits. Ohjaus Lauri Majjala. **Ensi-ilta 7.9.2024** suuri näyttämö



KAUPUNGIN LAHDEN TEATTERI



THELMA & LOVIISA

MONUMENTTIEN LAAKSOSSA

Heppinen western ja henkeäsalpaava roadnäytelmä kahdesta ystävyksestä. Käsikirjoitus ja ohjaus Minna Harjuniemi. **Kantaesitys 12.10.2024** suuri näyttämö

Esityskalenteri ja liput lahdenkaupunginteatteri.fi

Koillis-Helsingin kiinteistökingas

2

kuppia kahvia
päivässä

1

kilometri kävelyä
työpäivän
aikana

MINÄ OLEN

- Hassan Hilowle, 54
- Työnantajani on Palmia Oy.
- Töissä tukikohtani on Nurkkatien toimipiste.
- Ammattini on kiinteistön tekninen huoltaja.
- Koulutukseltani olen kiinteistöhoitaja. Olen suorittanut myös muita ammattiopintoja.

Hassan Hilowle vastaa Helsingin Puistolassa valtavan alueen kiinteistöhuollosta. Parasta on itsenäisyys, haastavinta kylmät talvet. – Päätän itse, milloin lähdän liikkeelle ja mikä työ on kiireellisin.

Teksti **Antti Tuominen**
Kuva **Esko Jämsä**

50

vuotta
jalkapallo-
harrastusta

15

työkeikkaa
viikossa

18

vuotta
Suomessa

250

ajokilometriä
päivystys-
vuoron aikana

4

puhuttua
kieltä

KUINKA LUOKKAHUONEESEEN SAA HAPPEA? Lue Hassan Hilowlen vinkit: motiivilehti.fi

JHL
MEDLEMSKORT

2025-2026

Medlemsnummer Förening Anslutningstid

MOBILT MEDLEMSKORT!

JHL:s medlemskort blir helt mobilt nästa år. Det gamla kortet är i kraft till den 31 december. I framtiden hittar du alltså dina medlemsuppgifter och förbundets tjänster i telefonen. Under december skickar vi alla medlemmar en beställningslänk för det nya kortet per telefon. Kom ihåg att kolla att dina kontaktuppgifter är korrekta i mittJHL.

Särskilt viktigt är att ditt mobiltelefonnummer är korrekt, så att kortlänken säkert kommer fram.



Aktuellt för förtroendemän, 2 dagar

Aktuellt från förbundet och lagstiftningen, kollektivavtal och intressebevakning. 25-26.9.2024, Spahotell Nådendal, Nådendal. Anmäl dig: jhl.fi/sv/kalender



Förening i förändring, 2 dagar

För föreningsaktiva. Föreningskommunikation, påverkan, nätverk, praktiska övningar. 5-6.10.2024, Scandic Rosendahl, Tammerfors. Anmäl dig: jhl.fi/sv/kalender

– Finlands internationella rykte har rasat.

JHLs ordförande Håkan Ekström

STRAFF FÖR LÖNESTÖLD?

JHL deltar i ett medborgarinitiativ som vill göra lönestöld straffbart även i Finland. Arbetsgivare som avsiktligt betalar för låg lön skulle kunna dömas för lönestöld.



120

År 2023 skedde 120 arbetskonflikter i Finland. Det är flest på 2020-talet, ca dubbelt fler än åren före. (Källa: Statistikcentralen)

UNDERTECKNA initiativet på medborgarinitiativ.fi

Brandchef och byråkrat

Kaj Engvist, kretsbrand-
chef i Österbottens
välfärdsområde, an-
svarar för alla anskaff-
ningar på områdets
44 brandstationer.

Text **Michaela von Kugelgen**
Foto **Christoffer Björklund**

E

fter mer än 40 år inom räddningsväsendet drivs **Kaj Enqvist**, kretsbrandchef i Österbottens välfärdsområde, fortfarande av att hjälpa människor. Under karriären har han märkt att särskilt barn fascinerar av yrket.

- Antagligen upplever de jobbet som glamouröst, men det är ofta folks olyckor som vi jobbar med. Många gånger är det något elände.

Som brandchef åker Enqvist rätt sällan själv med på utryckning, men var sjätte vecka har han chefsjour och då ökar sannolikheten för att han får gå tillbaka till verkstadsgolvet.

- Men om något större, som förväntas bli långdraget, händer under jourveckan är min uppgift att vara ledare. Då åker jag till ledningscentralen i Vasa, håller bland annat kontakt med media och funderar på våra resurser.

Skogsbränder eller arbetet efter stormskador kan pågå i flera dagar och då måste Enqvist fundera på hur manskaper ska räcka till.

- Jag skickar hem dem som har jobbat länge och är slut. Men ibland är det svårt att få dem att förstå att de måste åka hem och vila emellanåt.

Vidareutbildade sig i Sverige

Karriären började när han blev frivillig räddningsperson 1983. Efter en utbildning anställdes han som ordinarie räddningsperson i Närpes den 1 maj 1986.

- Efter ett tag började jag kolla på möjligheter för vidareutbildning. Tyvärr fanns inga förmans- eller befälsutbildningar på svenska i Finland, bara på finska.

Efter att ha utrett frågan med ministeriet kontaktade Enqvist räddningsverket i Sverige, satte in en ansökan och blev antagen. Hösten 1994 började han på en förmansutbildning för räddningspersoner.

Senare har han gått fler utbildningar i Sverige, bland annat förebyggande, brandmästare och förvaltning.

- Jag lämnade in intyg över arbetserfarenhet och examina från Sverige och fick beslut från Utbildningsstyrelsen att jag har behörighet att jobba som brandbefäl i Finland.

Enqvist valde att studera i Sverige eftersom hans språkkunskaper inte räckte för studier på finska. Men det var då. 1997 blev han anställd som ordinarie brandchef och i dag är finskan en naturlig del av arbetsvardagen.

- Vissa dagar använder jag mer finska än svenska på jobbet.

VEM?

- Kaj Enqvist, 61 år
- Jobbar i Närpes som kretsbrandchef i Österbottens välfärdsområde.
- Trivs på fritiden med att jobba i skogen och fixa på sommarstugan.

Släckningskläder och slangar

Kaj Enqvist ansvarar för att räddningspersoner i Österbottens välfärdsområde har tillgång till rätt sorts utrustning.

- Utöver en del personalansvar har jag hand om alla brandstationer samt alla våra anskaffningar. Det spelar ingen roll om det gäller släckningskläder, slangar, bilar eller något annat som ska köpas, berättar Enqvist.

Till vardags sitter han på brandstationen i Närpes, men då och då besöker han någon av de 43 andra stationer som hör till välfärdsområdet för att diskutera



Som brandchef kan Kaj Enqvist ibland sakna arbetet som vanlig räddningsperson, men han påpekar att fysiken inte är den samma som när han var ung.

anskaffningar och andra behov. Geografiskt sträcker sig arbetsplatsen från Sideby i söder till Nedervetil i norr.

- Teams hjälper till en hel del och har tagit bort mycket resande för egen del. Men vissa gånger behöver jag åka till stationen och se vad det handlar om. Dessutom är det trevligt att träffas och inte bara ses via datorn.

I verkligheten handlar brandchefens arbete ändå i stor utsträckning om att sitta vid just datorn eller om att prata i telefon.

- Jag har blivit en riktig byråkrat om jag jämför med när jag började som räddningsperson.

- Eftersom jag rör mig mellan många brandstationer träffar jag mycket folk.

Samarbete och människomöten

Under hela sin karriär har Kaj Enqvist hört till facket, men han har haft tur och har varken varit arbetslös eller behövt juridisk hjälp.

- Men jag har aldrig tänkt tanken att det är onödigt att höra till facket. JHL är en trygghet om jag skulle bli arbetslös.

Enqvist har mångsidiga arbetsuppgifter, men mest uppskattar han människomöten.

- Eftersom jag rör mig mellan många brandstationer träffar jag mycket folk. Vi har också en gemensam chefsgrupp, Länsi-Suomen tekniset päälliköt, som vi träffas med ett antal gånger per år.

I gruppen utbyter cheferna erfarenheter och dryftar aktuella frågor. Tidigare var det även vanligt med gemensamma anskaffningar så att ett räddningsverk konkurransutsatte släckningskläder för hela området, medan ett annat konkurransutsatte räddningsverktyg.

- Sedan var det bara att beställa. Efter att vi gick över till välfärdsområdena har det legat på fäfet, men det är på gång igen, berättar Enqvist.

Bredden av arbetsuppgifter innebär att brandchefen sällan har för lite jobb att göra, men arbetsgemenskapen väger upp det.

- Via dem känner jag mig behövd.



Under mer än 40 år som brandman har Kaj Enqvist sett en enorm teknisk utveckling.



Make wage theft a crime

JHL participates in a citizens' initiative that aims to criminalise wage theft in Finland, too. An employer who deliberately pays too little could be convicted of wage theft. Sign the initiative: kansalaisaloite.fi



Membership card goes mobile

Next year JHL's traditional membership card will be history, as we move to mobile-only cards. All members will receive a link on their mobiles in December. Check your contact information in myJHL.



Equality for children

JHL opposes the government proposal to scrap equality plans in early education centres. JHL states that it would make eliminating racism and discrimination in ECEC harder but not reduce work in municipalities.



– Promoting equality serves and benefits us all by making the society safer and more just.

JHL's Chief Executive Officer
Saila Ruuth

GREAT VALUE FOR MEMBERSHIP FEE

A **TRADE UNION** membership fee is tax-deductible, and this means that JHL's 1% membership fee actually costs you even less.

JHL reports the paid fees to the Finnish Tax Administration every year, so you as a member do not need to do anything. Trade union membership fees are considered expenses for the production of income.

Union members get the trade union's support for problems in the workplace, a comprehensive travel insurance, a bunch of membership benefits and more.

Those who study to work in JHL's sectors get the student membership for free.

JHL's immigrant networks now cover all of Finland. These networks improve our immigrant members' knowledge of Finnish working life and employee rights, as well as get together to have fun.

Follow us online and in social media jhl.fi/en



IMPROVEMENTS TO MYJHL

SINGING IN to myJHL service has been updated. You now sign in using a strong identification method, which can be either online banking codes or Mobile certificate. Old usernames and passwords no longer work.

This change also simplified the steps of joining JHL:

People no longer need to wait for passwords to fill in the membership form. All that's needed is signing in using strong identification.

In myJHL you can review and update your information and pay membership fees. jhl.fi/en/membership

SEURAAVA NUMERO ILMESTYY 23.10.2024

35 vuotta lasten kanssa

PÄIVI KALAJAINEN
JAKSAA PERHE-
PÄIVÄHOITAJANA
JOOGAN VOIMIN

KUINKA JAAT
HILJAISTA
TIETOA?

VESA HEIMO
AJAA BUSSIA
JA TIKTOKKAA

KUVA KRISTA LUOMA



JHL

Seuraa meitä somessa ja verkossa! [JHL.FI](https://www.jhl.fi)



JHL-ETU:
SAAT KAUPAN
PÄÄLLE jopa 75€
arvoisen lahjan!

+ EXTRALAHJA,
KUN TILAA 7 PÄIVÄN KULUESSA!

TEHTY SUOMESSA
MADE IN FINLAND



Arvo 75 €

Laadukas VEITSISETTI



Arvo 45 €

KELLO,
jossa ajaton
muotoilu

30/2024 | 12.–18.7. | 6,90 €

TÄSSÄ OVAT STUBBIN
APPIVANHEMMAT!



Julkiset Ruisrockissa
ROBIN
JA ORPO
YHDESSÄ!



Siivous-kuningatar Auri
MOPPASI ITSENSÄ
MILJONÄÄRIKSI



Riitta Väisänen 70 vuotta

AVOIMENA
ELÄMÄNSÄ
MIEHISTÄ

Tunnen
syllisyyttä
Spedestä



Sini Laitinen
Radiotähden
muodonmuutos
UUSI NENÄ
KYLKILUUSTA



Marika Fingerroos
KERRON LAPSILLE
SEKSITYÖSTÄNI

★ Tilaa JHL:n jäsen-
tarjouksena SEISKA
nyt huippuhintaan
ja pääset mukaan
viihdemaailmaan!

SEISKA on Suomen suurin
viihdelehti, josta luet
julkkisten tempaukset,
mokat ja lemmenkuviot.
Se on myös ylivoimaisen
runsas ja raikas TV-opas.



ALKAEN VAIN

275 €
/NRO

norm. 5,61 €
/nro

ETUSI
JOPA

132,30 €

NOPEITEN NETISTÄ: seiska.fi/tilaukset JA VOIT VOITTA 2 000 €! > seiska.fi/tilaukset

TILAUS- JA ARVONTAKORTTI

KYLLÄ KIITOS! Tilaan Seiskan etuhintaan jatkuen kestotilauksena:

SEISKA 9 nroa vain 25,00 € (norm. 50,49 €).
Saan **KAUPAN PÄÄLLE** ajattomasti muotoillon ranne-
kellon, arvo 45,00 €. **Tilaustunnus: FK0586 *** **ETUSI 70,49 €**

SEISKA 20 nroa vain 2 x 27,45 €, yht. 54,90 € (norm. 112,20 €).
Maksan tilauksen 2:ssa erässä. Saan **KAUPAN PÄÄLLE**
kätevän Santoku-veitsisetin, arvo 75,00 €. **ETUSI 132,30 €**
Tilaustunnus: FK0587 **

- Saan **EXTRALAHJAN** tilaamalla 7 päivän kuluessa!
 Voin voittaa **2 000,00 €** ja **20 000,00 €** puhtaana käteen!
 SAAN KAUPAN PÄÄLLE:

9 NRO TILAUS

Arvo 45 €



NEWPORT
KLASSINEN
KELLO

Sopii jokaiseen
tilaisuuteen ja asuun!

20 NRO TILAUS

Arvo 75 €



Terät
ruostumattomasta
420-teräksestä

TYYLİKÄS VEITSISETTI

TILAA HETI ITSELLESI TAI YSTÄVÄLLESI, OSALLISTUT SAMALLA MYÖS ARVONTAAN!

Lehden tilaaja/maksaja (tilaajalahjat toimitetaan maksajalle)

Etu nimi	Sukunimi
Osoite	
Postinumero ja -toimipaikka	
Puhelinnumero	Syntymävuosi (vvvv)

Sähköpostiosoitteen antaminen kannattaa!

- KYLLÄ KIITOS!** Haluan saada laskuni ympäristöä säästävän ja veloituksen sähköpostiini.
(Paperilaskulle lisätään laskutustapasä 4,90 €/lasku).
 KYLLÄ KIITOS! Haluan saada myös rahanarvoisia etuja ensimmäisenä. Aller Media sekä sen konserniyhtiöt ja yhteis-
työkumppanit saavat lähettää minulle tietoa uutustuotteista ja -palveluista sekä muista eduista ja tapahtumista. Voit
peruuttaa luvun milloin vain. **Kun ilmoitat sähköpostiosoitteesi, saat Seiskan uutiskirjeen sähköpostiisi.**

Sähköposti: _____
Tekstiviestillä, puhelinnumeroon: _____

Lehden saaja (täytyä vain jos eri kuin tilaaja/maksaja)

Etu nimi	Sukunimi
Osoite	
Postinumero ja -toimipaikka	

Tilaa helposti netissä: seiska.fi/tilaukset
Soita ja tilaa: 075 328 5100
ma–pe 9–16. Puhelun hinta pvm/mpm. **Muistathan mainita**
tilaustunnukseksi: FK0586* tai FK0587 **

Aller
Media Oy
maksaa
tilauksen
postimaksun

Aller Media Oy
Tunnus: 5006761
Info: S3
00003 Vastauslähetyt

Aller Median Vuosiarvontojen säännöt
vuonna 2024: 2 000 euroa arvotaan 28.3.
31.7. sekä 31.10.2024. Päävoitto 20 000 euroa
arvotaan 30.12.2024. Kaikki arvontahetkellä
Aller Media Oyn asiakasrekisterissä olevassa
voimassa Aller Media Oyn maksullisten tuotteiden
tilaukset ovat automaattisesti mukana edellä
mainituissa arvontoissa. Arvontoihin voivat
osallistua vain täysi-ikäiset henkilöt. Voittajille il-
moitetaan voitosta henkilökohtaisesti. Voittajien
etu- ja sukunimi voidaan julkaista Aller Media
Oyn lehdessä, internet -sivulla, uutiskirjeessä
ja sosiaalisen median kanavissa. Aller Media Oy
pidättää oikeuden arvontien sääntöjen ja arvont-
tapavien muutosten Ks. täydelliset arvontasään-
nöt ja arvontapäivät: www.aller.fi/vuosiarvonta

TILAALAHJAT TOIMITETAAN TILAUKSEN MAKSAJALLE.

Tilausehdot: Tilaus jatkuu aina edullisena kestotilauksena kulloinkin voimassa olevaan hintaan. Kestotilauksen jatkuvuus ei sitoo erikseen irtisanota. Kestotilauksen irtisanomisaika on korkeintaan 30 päivää. Tilailija on oikeus peruuttaa etämyymissä tekemänsä tilaus kulluttajansuojalan perusteella ilmoittamalla siitä Aller Media Oyn asiakaspalveluun 14 päivän kuluessa 1. lehden vastaanotamisesta. Tarkus on voimassa 30.9.2024 asti ja se koskee vain kolmeaan tilaajaa: 25.00 € tarjous koskee vain tilaajia, joihin ei ole ollut Seiskan tilaajia viimeisen 6 kuukauden aikana. Antamiasi yhteystietoja voidaan käyttää ja luovuttaa Aller Media Oyn ja sen yhteistyökumppaneiden suoramarkkinointi- ja päivystystarvotuksiin oikeutettuihin etuihin perustuen. Hallitessasi voit kuitenkin kieltää yhteystietojesi käytön luovutuksen ilmoitta-
malla siitä Aller Media Oyn asiakaspalveluun (ma-pe klo 9.00-16.00). Aller Media Oy, Lintulahdenkuja 10 A, 00500 Helsinki, puh. 075 328 5102, puhelin hinta pvm/mpm. Tilatessasi lehden lahjaksi varmistathan, että sinulla on lupa luovuttaa lahjan saajan henkilötiedot Aller Media Oy:lle. Tilajalahjoja on rajoitettu määrä. Varaamme mahdollisuuden toimittaa tilajalahjan tilalle toisen tuotteen, mikäli kysyntä ylittää
varaamme tuotteiden määrän. Tuote toimitetaan noin kuukauden kuluessa tilausmaksun saapumisesta. Paperilaskusta veloitamme 4,90 € laskutustapasä, sähköpostilaskusta veloitamme 0,99 € laskutustapasälinä 1.10.2024 alkaen. Emme lähetä noutamatta jääneitä tilajalahjoja uudestaan. Extratilaajalahja toimitetaan lehden saajalle. Extratilaajalahja toimitetaan vain niille tilaajille, joiden tarjouksensa koskeva
maksu on saapunut 1. eräpäivän mennessä. Lähettämällä tämän tilauksen hyväksyn Aller Media Oyn tietosuojaselosteen ja tilausehdot. Tietosuojaseloste: www.aller.fi/tietosuoja. Tilausehdot: www.aller.fi/tilausehdot

Hymyile,
olet Turvassa.



Rakkautta

mutta ei hinnalla millä hyvänsä.



Olemme valmiit tekemään rakkaiden ihmisten eteen paljon – ja kaikemme. Arjen pieniä ja elämän suuria tekoja. Entä pysähdytkö koskaan miettimään, kuinka läheisesi pärjäävät, kun et enää ole täällä? Juuri nyt pysähdyt.

Henkivakuutus on rakkaudenosoitus läheisillesi. Sen ei tarvitse olla kallis, vaan voit valita Turvassa-henkivakuutuksen, joka on erityisesti ammattiliiton jäsenelle edullinen. Sen myöntää LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö.

Laske oma hintasi!

turva.fi/henkivakuutus

Henkivakuutuksen
liittoetu vuonna 2024

JHL:n jäsenelle

-52%

